

Naktis baltų Kalėdų

Skarotos eglės po dangum žvaigždėtu
Suklupo maldai ant purios pusnies,
Skaidri naktis, tyli naktis baltų Kalėdų
Pasauliui neša žiburį vilties.

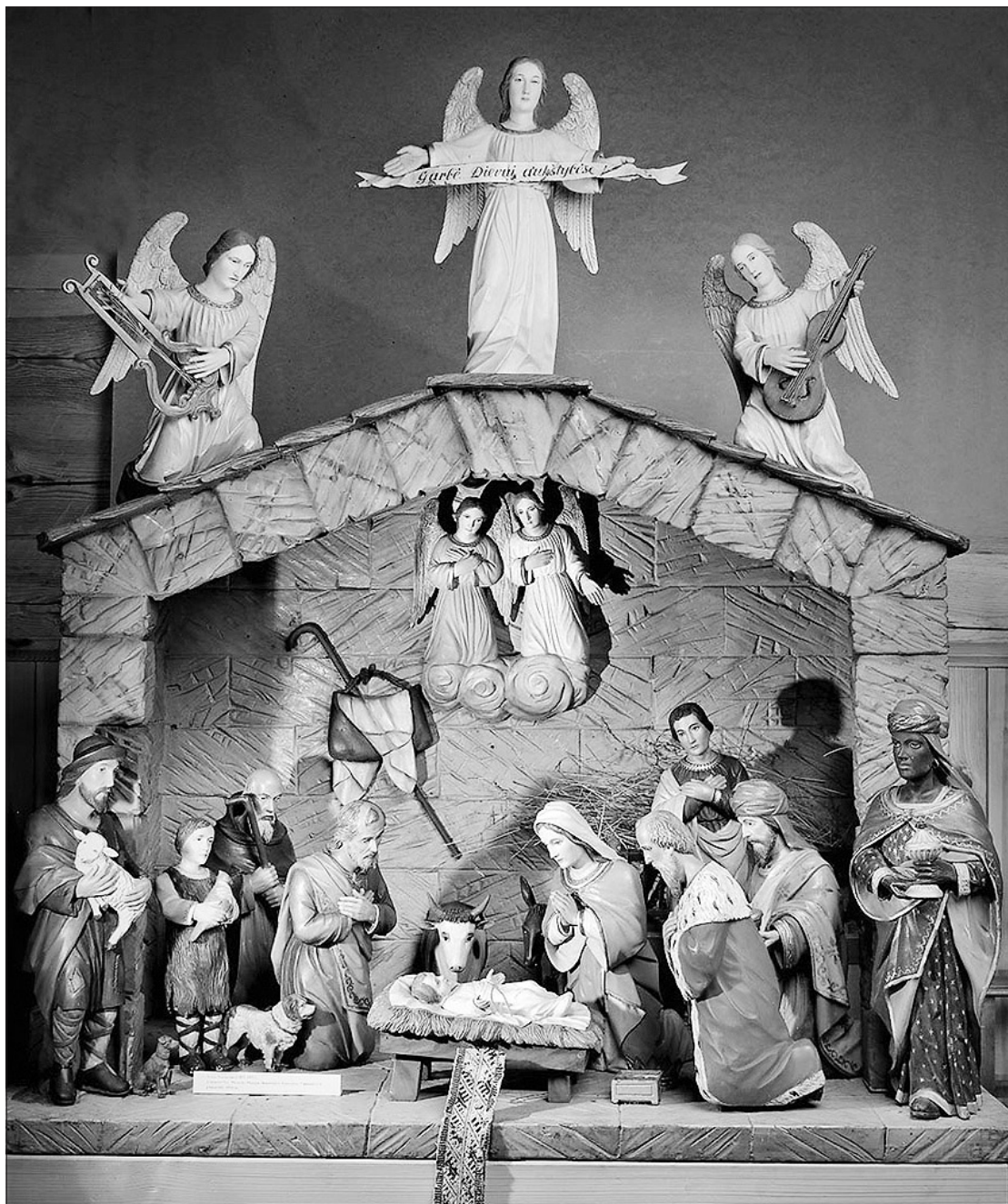
Betliejaus ėdžiose šventasis kūdikėlis –
Taikos Karalius, Viešpaties Sūnus!
Tebus pagarbintas kuklus kertės kampelis,
Atnešęs meilę ir ramybę į namus.

O Jėzau Kristau, šią Kalėdų naktį
Nuvesk mane į tuos namus,
Kur smiksta mirtų baltažiedis kvapas,
Ir piemenėlių maldos sklendo po laukus.

Nutiesk širdy į snaigių lygų taką,
Kad juo galėčiau pasitikt Tave
Žvaigždėto gruodžio stebuklingą vakarą
Su žemiškom maldom ir angelų giesme.

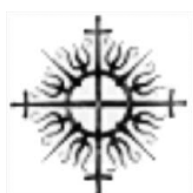
Skaidri naktis, tyli naktis baltų Kalėdų,
Džiaugsme paskendo žemė ir dangus!
Betliejaus ėdžiose šventasis kūdikėlis –
Taikos Karalius, Viešpaties Sūnus!

Stacy Lee

Linkuvos Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčios prakartėlė, 1910 m. Dievdirbys Jonas Danauskas (1855-1937). LLBM paroda, 2018 m.

R. Žaltausko nuotr.

PRELATUS EDMUNDAS J. PUTRIMAS

Lietuvos Vyskupų Konferencijos (LVK) Delegatas
užsienio lietuvių katalikų Sielovada

1 Resurrection Road, Toronto, ON M9A 5G1, CANADA
tel: (+1) 416 - 233 -7819

el. paštas: putrimas@sielovada.org ♦ Interneto svetainė: www.sielovada.org

Gruodžio mėn., 2020 m.

„Atlikę visa, ko reikalavo Viešpaties Įstatymas, jie sugrįžo į Galilėją, į savo miestą Nazaretą“ (Lk 2, 39).

SVEIKINIMAI ŠVENTŲ KALĖDŲ PROGA!

Brangūs broliai ir seserys Kristuje, Viešpaties Jėzaus gimimo šventę šiemet pasitinkame neįprastai – izoliacijoje, karantine, nežinomybės sąlygomis. Daugeliui mūsų tai pirmos tokios Kalėdos, kai negalime lankyti artimųjų, susėsti prie bendro stalo, rinkti ir įteikti dovanas, tačiau tai tegul mūsų nesustabdo nuo širdingų sveikinimų, gražių palaikymo žodžių, sakomų bent nuotoliniu būdu.

Nors pandemija atnešė daug iššūkių, tačiau kartu ir daug galimybių patarnauti kitiems, susitelkti, patirti vienybę. Visi susiduriame su nenusipėjamu virusu ir jį įveikti galime tik bendromis pastangomis. Todėl visiems sergantiems ir visiems slaugantiems bei gydantiems norisi linkėti stiprybės Viešpatyje ir pasitikėjimo begaliniu Jo gailestingumu. Taip pat ir visiems, šventas Kalėdas pasitinkantiems vienuoje ar atskirtyje dėl viruso grėsmės, linkiu patirti Jėzaus gimimo džiaugsmą per maldą, bent internetu ar radijo bangomis klausomas šventąsias Mišias, dvasinę komunią, šventines giesmes bei tradicijas. Priimkime į savo namus užgimusį Jėzų, kaip kadaise Marija ir Juozapas – grįžę į Galilėją, į savo miestą Nazaretą.

Lietuviai visame pasaulyje, kurie dėl kelionių apribojimų šiuo sunkiu metu negali sugrįžti namo – kad ir kur esame, puoselėkime religines ir tautines vertybes savo šeimose ir širdyse. Tegul Kūčių ir Kalėdų stalą puošia šventiški valgiai, tegul už tėvynę ir artimuosius skamba malda, kuri mus vienija. Perduokime gražias lietuvių šventines tradicijas ir patiems mažiausiems bei mūsų jaunimui. Ir kiek tik galime, sąmoningai rinkimės pirmiausia dėkoti Dievui už tai, ką turime, kuo Jis mus apdovanojo. Kiek jėgos leidžia, rinkimės būti šviesos vaikais (Jn 12, 36).

Kalėdų laike minime ir Šventos Šeimos šventę. Jai skirtoje Evangelijoje apie Jėzų pasakyta: „Vaikelis augo ir stiprėjo; jis darėsi pilnas išminties, ir Dievo malonė buvo su juo.“ (Lk 2, 40). Kartu tai ir palinkėjimas visiems mums, mūsų šeimoms ir namams: siekti išminties, artumo su Dievu, ir pasitikėti, kad Jis pri-rėngė mums išgelbėjimą.

Šiltų, jaukių, ramių švenčių. Sveikas, Jėzau, gimusi! Palaima telydi jus 2021-aisiais.

Prelatas Edmundas J. Putrimas

Lietuvos Vyskupų Konferencijos delegatas užsienio lietuviams katalikams

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Koronaviruso pandemija tapo išbandymu Lietuvos valstybei, visuomenei ir kiekvienam piliečiui, teigia Prezidentas Gitanas Nausėda, paraginęs neprarasti vilties ir kartu įveikti krizę. Gruodžio 20 d., sekmadienį prezidentūroje surengti Nacionaliniai maldos pusryčiai. Valstybės vadovas pakvietė žmones semtis stiprybės iš Lietuvos istorijos ir susitelkti ne lengvu šaliai metu.

Šalyje esant ekstremaliai situacijai ar paskelbus karantiną siūloma leisti nuotoliniu būdu posėdžiauti ir Vyriausiajai rinkimų komisijai (VRK). Seimas bendru sutarimu po pateikimo pritarė tokiai Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo pataisai, ją priimti numatyta kitą savaitę. Vyriausiosios rinkimų komisijos posėdžiai paprastai rengiami jos būstinėje. Pataisos numato, kad įvedus nepaprastąją padėtį, paskelbus ekstremaliąją situaciją ar karantiną posėdžiai galėtų vykti nuotoliniu būdu.

Karantino metu pagalbos gali tikėtis ir savimi pasirūpinti gebantys, bet rizikos grupėje esantys asmenys. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ragina žmones nedelsti ir kreiptis dar iki švenčių, praneša *LRT Radijas*. „Jeigu asmenys, kuriems socialinės paslaugos neteikiamos, – nes jie yra savarankiški, nors irgi garbingo amžiaus, – tai jie galėtų kreiptis per savi-valdybę, nurodant, kad jiems reikia pagalbos, pavyzdžiui, apsirūpinti maistu, medikamentais, sumokėti mokesčius“, – sakė ministerijos Socialinių paslaugų skyriaus vedėja Violeta Toleikienė. Pasak jos, paslaugos teikiamos laikantis visų saugumo reikalavimų.

Paramų organizacijų duomenimis, šiemet Lietuvos gyventojai rekordiskai dosnūs, tačiau Bažnyčia teigia išgyvenanti neregėtai sunkų finansinį laikotarpį. Pasak kunigų, dėl pandemijos tikinčiųjų į Bažnyčias atėjo kur kas mažiau, todėl gerokai mažiau gauta ir aukų. Kai kurie į artėjantį šventinį laikotarpį žiūri su nerimu ir svarsto, ar neteks taupant atleisti darbuotojų. Daugiausiai aukų bažnyčia surenka per pagrindines metų religines šventes – Velykas ir Kalėdas. Tačiau dėl pandemijos tiek pavasarį, tiek dabar mišiose tikintieji fiziškai dalyvauti negali. Dėl to, pasak Vyskupų konferencijos generalinio sekretoriaus Kęstučio Smilgevičiaus, surenkama kur kas mažiau pinigų.

Penktus metus iš eilės Lietuvos advokatūra ir Lietuvos Caritas suteikė galimybę gauti nemokamą teisinę pagalbą sunkumus patiriantiems žmonėms. Nemokama teisine pagalba (pro bono) pirmąją gruodžio mėnesio savaitę pasinaudojo itin didelis žmonių skaičius. Didelę dalį jų sudarė senjorai, kuriuos labiausiai domino, kaip tinkamai sutvarkyti palikimo klausimus, rašoma Carito pranešime. Nemokamos Lietuvos advokatų konsultacijos buvo teikiamos lapkričio 30–gruodžio 4 dienomis. Gyventojai registravosi Lietuvos Caritas centruose konsultacijoms, o advokatai teikė konsultacijas šeimos, darbo, paveldėjimo, išsiskolinimų, nekilnojamojo turto, vaikų globos teisių bei kitais aktualiais klausimais.

Krašto apsaugos ministerija (KAM) įspėja apie socialiniuose tinkluose platinamą melagingą naujieną, kad Seimo priimta nauja Karo policijos įstatymo redakcija leis kariams patekti į privačių ir juridinių asmenų patalpas bei vykdyti prievartinį skiepijimą. Pasak ministerijos, žinutėse taip pat melagingai teigiama, kad Karo policija nuo kitų metų sausio perims Lietuvos policijos funkcijas. Pabrėžiama, kad naujoje įstatymo redakcijoje „nėra numatyta prielaidų Karo policijai perimti policijos funkcijų“, o Karo policija, kaip ir anksčiau, teiks pagalbą policijai ir civilinėms institucijoms teisės aktuose numatytais atvejais.

Politinių kampanijų metu padažnėja bandymai sukelti rinkėjų nepasitikėjimą skleidžiant netikslią ir melagingą informaciją, o spalio mėnesį vykę Seimo rinkimai nebuvo išimtis, rašoma *Debunk EU* pranešime žiniasklaidai. Melagingomis žinutėmis buvo siekiama atkalbėti rinkėjus dalyvauti rinkimuose dėl COVID-19 keliamos grėsmės, diskredituoti VRK ir pasėti nepasitenkinimą demokratija Lietuvoje. *Debunk EU* analitikai rugpjūčio 1 – spalio 25 dienomis išnagrinėjo 822 įrašus feisbuke. Ekspertai stebėjo aktyvias grupes ir išskyrė tas, kuriose klaidinanti informacija įvairiomis temomis yra skleidžiama dažniausiai. Tiriamuoju laikotarpiu buvo rasta 110 negatyvių įrašų apie Seimo rinkimus, kurie pasklido 29 grupėse, jungiančiose nuo 138 iki 71 000 vartotojų.

Biržų regioninis parkas pranešė apie didžiausią smegduobę, atsivėrusią šiais metais. Feisbuko paskyroje Biržų regioninis parkas nurodė, kad smegduobė atsivėrė ketvirtadienį, Naciūnų k., o jos skersmuo siekia 5×4,8 m, o gylis – 7,8 m. Smegduobės dugne susikauptė vanduo.

Parengta pagal Lietuvos žiniasklaidos pranešimus

DĖL RUSIJOS KIBERNETINIŲ ATAKŲ PRIEŠ JAV DEPARTAMENTUS BALTŲJŲ RŪMŲ PATARĖJAS NUTRAUKIA KELIONĘ

JAV prezidento patarėjas nacionalinio saugumo klausimais Robertas O'Brienas (kairėje) ir JAV prezidentas Donaldas Trampas.

AP

Kadenciją baigiančio JAV prezidento Donaldo Trampo (Donald Trump) patarėjas nacionalinio saugumo klausimais Robertas O'Brienas nutraukė kelionę Europoje ir sugrįžo į Vašingtoną koordinuoti Vyriausybės atsako į kibernetines atakas prieš federalines agentūras, pranešė verslo ir finansinių naujienų agentūra „Bloomberg“.

Informuotų šaltinių žiniomis, R. O'Brienas planavo į Vašingtoną sugrįžti gruodžio 19 d., šeštadienį, tačiau buvo priverstas savo kelionę baigti anksčiau.

„R. O'Brienas grįžta aptarti incidento dėl įsilaužimų“, – sakė Nacionalinio saugumo tarybos atstovas Johnas Ulliyotas.

„Šiandien vakare ir ryt iš ryto jis dalyvaus Nacionalinio saugumo tarybos posėdžiuose, o vėliau šią savaitę sušauks tarpžinybinį aukšto rango pareigūnų pasitarimą“, – nurodė jis.

Pasak informuoto šaltinio, šie susitikimai skirti kibernetinėms atakoms aptarti.

Anksčiau JAV žiniasklaida pranešė, kad su užsienio valstybės vyriausybe susiję programišiai įsilaužė į Iždo ir Krašto saugumo departamento bei Prekybos departamento Nacionalinės telekomunikacijų ir informacijos administracijos (NTIA) tinklus.

Žiniasklaidos duomenimis, programišių grupė, palaikoma užsienio valstybės vyriausybės, gavo prieigą prie šių žinybų sistemų ir pavogė duomenų.

Kaip rašė „The Washington Post“, už šią kibernetinę ataką atsakinga programišių grupė APT29 arba „Cozy Bear“, dirbanti Rusijos užsienio žvalgybos tarnybai (SVR).

Vėliau buvo pranešta, kad kibernetinės atakos taikinyis buvo IT bendrovė „SolarWinds“ iš Ostino Teksaso valstijoje. Programišiai panaudojo „SolarWinds“ programinės įrangos „Orion“ atnaujinimus, kuriuos bendrovė išleido laikotarpiu nuo kovo iki birželio.

Remiantis „SolarWinds“ svetainėje paskelbtu praneši-

mu, tarp bendrovės klientų, be anksčiau minėtų institucijų, taip pat yra ginkluotųjų pajėgų, Teisingumo ir Valstybės departamentų, Nacionalinio saugumo agentūros, Pašto tarnybos ir 425 bendrovių iš sąrašo „Fortune 500“ padaliniai.

Žiniasklaida praneša, kad nuo programišių nukentėjo ir Gynybos departamento padaliniai.

Pareiškime JAV vertybinių popierių ir biržų komisijai (SEC) „SolarWinds“ nurodė, kad nors informavo apie incidentą 33 tūkst. savo klientų, ji mano, jog kibernetinė ataka paveikė tik apie 18 tūkst. klientų. „SolarWinds“ duomenimis, programišiai gavo prieigą prie kompanijos elektroninio pašto per biuro programų paketą „Microsoft Office 365“.

Rusijos prezidento Vladimiro Putino atstovas spaudai Dmitrijus Peskovas gruodžio 16 dieną atmetė kaltinimus Maskvai organizavus kibernetines atakas prieš Iždo departamento ir NTIA sistemas.

LRT

ES SANKCIJOS RUSIJAI PRATĖSIAMOS DAR PUSEI METŲ

Europos Sąjungos Tarybos sprendimas dar pusmečiui pratęsti ekonomines sankcijas Rusijai penktadienį buvo paskelbtas oficialiajame ES žurnale.

„Sprendimas įsigalioja kitą dieną po publikavimo, – sakoma paskelbtame dokumente. – Sprendimas galios iki 2021 metų liepos 31 dienos.“

Sprendimą ES Taryba patvirtino gruodžio 17 d., ketvirtadienį.

Ekonominės sankcijos vieniems metams buvo įvestos 2014-ųjų liepos 31 dieną, at-

destabilizuojančius padėtį Ukrainoje“. 2014 metų rugsėjį priemonės buvo sugriežtintos.

2015 metų kovo 19 dieną ES Taryba nusprendė susieti ekonominių sankcijų galiojimo terminą su visišku Minsko susitarimų įgyvendinimu. Tuo metu buvo numatoma susitarimus įgyvendinti iki 2015-ųjų gruodžio 31 dienos.

Taip neįvyko, todėl ES Taryba pratęsė sankcijas iki 2016 metų liepos 31 dienos. Nuo 2016-ųjų liepos priemonės kas pusę metų pratęsimos.

Prieš kiekvieną eilinį pratęsimą per ES viršūnių susitiki-

mus išklausomi „Normandijos formato“ dalyvių Vokietijos ir Prancūzijos pranešimai apie padėtį dėl Minsko susitarimų įgyvendinimo.

Ekonominės sankcijos apima patekimo į ES kapitalo pirminę ir antrinę rinkas ribojimą penkioms Rusijos finansinėms įstaigoms, kuriose valstybė turi daugiau kaip pusę įstatinio kapitalo, ir jų dukterinėms įmonėms, kuriose šios organizacijos turi daugumą akcijų ir kurios įsteigtos ne ES teritorijoje, taip pat trijoms didelėms Rusijos energijos kompanijoms ir trijoms gynybos sektoriaus kompanijoms. **LRT**

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija „Viltis“, Inc.

Algirdas V. Matulionis, pirmininkas / president

Gediminas Markevičius, redaktorius / editor

1960 Town Dr., Naperville, IL 60565

E-mail: dirva.redaktorius.chicago@gmail.com

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA

19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.

Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.

VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$2.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.

Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$2.00.

Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu, ne visada sutampa su redakcijos nuomone. Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

SUTAPIMAI

Laikas yra atminties priešas – kartais atrodo, kad visai nedaug metų tepraėjo, o jau užsimiršo neseniai daug triukšmo sukėlę įvykiai. Pavyzdžiui, ar prisimenate kas vadinamuosius Garliavos įvykius? Turbūt daugelio atmintyje išliko tik frazė „ko nori mergaitė?“ – o juk tepraėjo 11 metų nuo istorijos pradžios, kai 2009 m. rugpjūtį pasirodė Drąsiaus Kedžio kreipimasis, neva, pedofilų klanas tvirkina jo dukrytę, o tame niekingame veiksmė dalyvauja ir mergaitės... mama, t. y. Drąsiaus žmona! Paskui įvykiai vijo vienas kitą – spalio 5 d. Kaune nužudomas teisėjas ir D. Kedžio žmonos sesuo, įtariamasis pats D. Kedys, tačiau jis dingsta kaip į vandenį, kol po kelių mėnesių, 2010 m. balandžio 17 d., Kauno marių pakrantėje, pakaunėje, randamas jo lavonas. Tepraėjus trims mėnesiams randamas negyvas ir vienas iš asmenų, kuriuos D. Kedys buvo įvardijęs kaip pedofilų klando narius. O kur mergaitė, paklausite? Pas D. Kedžio seserį teisėją Neringą Venckienę Garliavoje, kuri pasiryžo neatiduoti brolio dukters... mamai! Palaikyti teisėją prie jos namų rinkosi ir budėjo ištisos minios. Galų gale policija turėjo panaudoti jėgą, kad grąžintų vaiką motinai. Toliau įvykiai klojosi šitaip: įsikuria „Drąsiaus kelio“ „partija“, N. Venckienė 2012 m. Seimo rinkimuose patenka į Seimą. Kadangi teisėtvarkos tarnybos, benarpaliojančios visą šitą painią istoriją su keliomis žmogžudystėmis ir mirtimis, priėjo išvados, kad ir N. Venckienė nėra teisi, ima reikalauti Seimo nario neliečiamybės panaikinimo, 2013 m. gegužę N. Venckienė dingsta iš Lietuvos, 2014 m. panaikinamas jos mandatas, 2018 m. N. Venckienė suimama Čikagoje ir galiausiai perduodama Lietuvai.

Galbūt kils klausimas, kodėl prisiminiau šią istoriją, kai visos kalbos ir mintys sukasi tik apie pandemiją? Ne, ne todėl, kad laisvėje esanti N. Venckienė jau atvirai platina Kremliaus melagystes ir propagandą, tuo parodydama, kas visgi stovėjo už „Garliavos įvykių“. Ogi todėl, kad neįvertinus besirutuliojančios istorijos, kaip platesnio reiškinio nei paprastas kriminalas, vi-suomenėje pasklido sveikam protui prieštaraujančios sąmokslų teorijos apie valdžioje ir teisėtvarkoje įsitaisiusį pedofilų klaną. Be abejo, tokių gandų tikslas – sukelti kuo didesnį nepasitikėjimą valstybės valdžia ir įstatymais. Apmaudu, bet šiais gandais patikėjo netgi solidūs, garbingi Lietuvos žmonės, pavyzdžiui, Nijolė Sadūnaitė... Ir dar vienas labai svarbus pastebėjimas: visa kulminacija vyko tuo metu, kai po 2008 m. rinkimų valdančiąją koaliciją suformavo ir daugumą Seime sudarė Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų, Tautos prisikėlimo partijos, Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdžio ir Liberalų ir centro sąjungos frakcijos. Po 2012 m. rinkimų situacija tam tikra prasme nusistovėjo, aprimo... Ir štai 2020 metų Seimo rinkimai, valdančiąja dauguma tampa TS-LKD, Lietuvos liberalų sąjūdis ir Laisvės partija. Dar nepradėjus naujai valdančiai daugumai dirbti, jau pasirodė gandai apie neva suteikiamus neribotus įgaliojimus Karo policijai, o jie sugalvoti tam, kad bus įvesta karinė padėtis! Suprask, „konservatoriai įveda karinę diktatūrą“... Nenuostabu, kad socialiniuose tinkluose pasipila dezinformacija, o ja patiki net vienas kunigas – buvęs kariuomenės kapelionas, kurio kreipimąsi į aukščiausius šalies vadovus socialiniame tinkle „Facebook“ publikuoja ne kas kita, o... Kremliaus pro-

NIEKŠYBĖS KONCENTRATAS IR MELO SIMFONIJA

1939 m. Maskvos paktas, kuriuo dvi totalitarinės diktatūros – SSRS ir Vokietijos Reichas – susitarė pulti kitas tautas, pasidalyti jų žemes ir vergiamus žmones, nėra praeitis.

Sovietų Sąjunga, po to vėl persivadynusi į Rusiją, nesugebėjusi ar nenorėjusi atsiskaityti su savo kriminaline praeitimi – būtent baisiuoju stalinizmo paveldu – palaiko jį gyvą ir aktualų.

Apraiškos žinomos, net iki naujai statomų paminklų tironui ir tautų budeliui; jas papildo šiametis akibrokštas sveikam protui ir žmoniškumui, būtent Stalino–Hitlerio sandėrio pradėti naują grobią-mąjį karą Europoje, ritualinis apiplovimas.

Paktas buvo deramai įvertintas ir pasmerktas 1989 m. SSRS Liaudies deputatų suvažiavimo nutarimu. Slaptieji papildomieji protokolai – negaliojantys nuo pasirašymo momento. Dabar Dūmoje kaba įregistruotas nutarimo projektas, kad anas pasmerkimas – pakto denonsavimas – Rusijoje negalioja. Taip gėdingasis paktas būtų vėl „vertingas“, galiojantis

teisinis dokumentas... Rusijos ribose.

Tačiau pasaulį jis prisi-menamas kaip nusikalstamas Stalino sandėris su Hitleriu. Panaikinus jo oficialų, teisinį, valstybinį 1989-12-24 priimtą pasmerkimą, būtų išrašomas pagyrimo ir teisėtumo serfti-katas.

Taip net šių dienų kovos „panaikinimo panaikinimo“ liudija, koks svarbus yra anas Liaudies deputatų nutarimas – Rusijos sąžinės balsas.

Abiejų SSRS ir Vokietijos 1939 m. sutarčių ir jų slaptųjų protokolų tekstai – galbūt unikalūs istorijoje valstybių (valdžių) niekšėjimo pavyzdys. Jį verta pažinti. Kiekvienas žo-dis – melas. Užtat koks autorių pasitenkinimas!

(Ne)puolimo paktas. Nors diktatorių sandoris pavadintas Nepuolimo (Neagresijos) paktu, juo susitarta dėl kaimynų puoli-mo. Tarpusavio (kol kas) nepuo-limo ir kitų užpuolimo. Sovietai nepadės Reicho užpultiesiems (tad Lenkijai), o Hitleris neuž-sistos nei Suomijos, nei kitų Baltijos valstybių. Lietuva, beje, pagal pirmąją sutartį tu-

pagandininkai! Dėl ko kilo šita melo banga?

2020 m. lapkričio 10 dienos Karo policijos įstatymo redakci-joje griežtai reglamentuoti ir atvejai, išeinantys už karinių dalykų ribų. Tokius galima rasti jau 12 straipsnyje, nustatančiame Karo policijos pareigūno įgaliojimus: „Įgyvendindamas Karo policijos uždavinius, Karo policijos pareigūnas turi teisę duoti sau nepa-valdiems asmenims nurodymus ar pateikti reikalavimus, o jeigu asmenys jų nevykdo ar priešinasi, šio įstatymo nustatyta tvarka panaudoti prievartą. Teisėti ir pagrįsti Karo policijos pareigūno reikalavimai ar nurodymai yra privalomi visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, organizacijoms, neturinčioms juridinio asmens statuso, šių organizacijų ir juridinių asmenų padaliniams ir turi būti vykdomi nedelsiant.”

Bet dar daugiau dezinformacijos skleidėjai manipuliuoja 13 straipsnio, reglamentuojančio Karo policijos pareigūno teises, 5 punktu: „vykdydamas pareigas (karo policijos pareigūnas turi teisę, red. past.), bet kuriuo paros metu įeiti į visas karinėje teri-torijoje esančias patalpas, o persekiodamas nusikalstamos veikos padarymu įtariamus asmenis, taip pat asmenis, kurie slepiasi nuo teisėsaugos institucijų, ar siekdamas užkirsti kelią nusikalstamai veikai, be patalpos savininko ar gyventojų sutikimo, be teismo sprendimo bet kuriuo paros metu įeiti į fiziniams ar juridiniams asmenims priklausančias gyvenamąsias ar negyvenamąsias patalpas, teritorijas, sustabdyti transporto priemones ar patekti į jas. Atsisakius paklusti, Karo policijos pareigūnai turi teisę jėga atidaryti patalpas ir transporto priemones. Apie tokius veiksmus per 24 valandas pranešama prokurorui;”

Verta priminti, kad be policijos ir Karo policijos, įstatymai panašius įgaliojimus bei teises suteikia ir kitoms savo veiklą vykdančioms teisėsaugos institucijoms, pavyzdžiui, Valstybės sienos apsaugos tarnybai.

Tikėkimės, supratote, kad visų šitų įstatymų prasmė yra teisės ir pareigos suteikimas specialiosioms tarnyboms užkar-dyti nusikalstamai veikai ir sulaikyti nusikaltimą vykdančius asmenis nepaisant, kas jie bebūtų. Juk nenorėtumėte, kad, tarkim, vykstant banditų atpuoliui prieš jūsų šeimą, pro šalį važiuojantys Karo policijos pareigūnai numotų ranka, nes tai, girdi, ne jų kompetencija, kvieskitės policiją? O juk to ir siekia šios dezin-formacijos skleidėjai! Na ir pabaigai – *niuansas*: naujasis Seimas prisiekė 2020 lapkričio 13 d., vadinasi, Karo policijos įstatymo redakciją paruošė 2016-2020 m. Seimas. Bet dezinformacijos srautas nukreipiamas į naująjį Seimą!

Kęstutis Šilkūnas

rėjo atitekti Vokietijai; tada jos neužstotų Sovietų Sąjunga. Imk, draugas Hitleri. Rankos laisvos; taip pat Hitleriui Lenkijoje, tik šios, dar gyvos, gabalą Stalinas jau atsirėžė.

Žemės be žmonių. Kodėl be žmonių? Na, šiuos galima pavergti, išžudyti, ištremti. Tai technikos dalykas, smulkme-na, o žemėlapy brėžiamos ir pasirašomos tariamai negyvos teritorijos.

Todėl ir tekstuose kalbama tik apie teritorijas ir būsimus teritorinius-politinius jų (!) pokyčius. Jeigu jų įvyktų, v slučaje. (Teritorijose ima ir įvyksta pokyčių.)

SSRS ir Vokietijos Drau-gystės ir sienos sutartyje vieną-kart minimos ir tautos, kurioms „atkuriamą taiką“, ir tautos galėsia gyventi taikingai pagal savo nacionalinius bruožus. Kitur tautų nė neminama, tik viename protokole – gyventojų perkėlimas etniniu pagrindu. Be abejo, „Lenkijai iširus” žmonėmis tenka pasirūpinti. Valdžia juos apleido.

Taikos balandžiai ir avinė-liai. Jau „nepuolimo” sutartyje įsipareigojama taikai tarp abie-jų susitariančių agresorių, beje, numatant karinius konfliktus su trečiosiomis šalimis. Tuo užka-riausiamiems atnešama taika po Lenkijos sunaikinimo, kuris vadinamas lyg savaiminiu „su-irimu”; o tai jau sudarą pamatą taikai visoje Rytų Europoje. Išeitų, kad Lenkija – karų kal-tininkė. Žinant, kad Prancūzija ir Didžioji Britanija jau yra paskelbusios karą Vokietijai, ši staiga prabyla kaip kilni taikos apaštalė. „Karo likvidacija” atitiktų visų interesus (Lenkija vos prieš savaitę liovėsi egzis-tavus), tad abi susitariančios vyriausybės nukreips savo pastangas šia kryptimi. Regis, tikimasi pakartoti Miuncheno taikos variantą, o jei nepa-vyks – paaiškėsias faktas, kad Prancūzija ir Didžioji Britanija kaltos dėl karo tąsos! Tuo atveju Maskva ir Berlynas konsultuosis, kokių žingsnių jiems imtis (prieš agresores Prancūziją ir Angliją).

Sovietija šiandien kitur – VVP (Vladimiras Vladimiro-vičius Putinas, – *red.*) traktate – pripažįsta, kad savo įsijungi-mą į karą prieš Lenkiją, nepai-sydama sąjungininko raginimų, tyčiomis užtempė kuo ilgiau; todėl dabar nelyginant kabareto šokėja „puikuojasi nekaltybe”, mat nekariavusi. Ši apgaulė tęsis, Hitleris liks vienintelis kaltininkas. Tik protokolo pasi-gyryme atnešus taiką „buvusios Lenkijos” žemių gyventojams, glūdi pripažinimas, jog karo vis dėlto būta. Reikėjo įžengti, kad atneštum.

(Nukelta į 4 psl.)

(Atkelta iš 3 psl.)
**NIEKŠYBĖS
 KONCENTRATAS IR
 MELO SIMFONIJĄ**

Daug kur kyla pagunda perrašyti protokolų veidmānystę į tiesioginius dalykus. Žemės juose neužgrobiamos, ne okupuojamos ir pasiimamos, o „atitenka“ arba „įjungiamos“; siena „įstaisoma“ (buvo klaidinga) ir panašiai. „Lenkiškos agitacijos užuomazgos“ tiesiog likviduojamos. (Toks žodis – kaip Katynėje?).

Teroras ir panašios grožybės – tai „ypatingos priemonės, kurių SSRS Vyriausybė imsis Lietuvos teritorijoje, kad apgintų savo interesus“. Didelės svetimos teritorijos sukeičiamos tarpusavy, kaip užkariautojams geriau. Visa „Lietuvos teritorija įjungiamą į SSRS interesų sferą“, o Vokietijos interesai kompensuojami Liublino vaivadija plius. Todėl dabar Liublinas – Lenkijoje. Aišku, Lietuvai nė žodžio, kaip ja už akių mainiama. Vis dėlto, dalijantis Lenkiją, abi pusės sutinka – nors Lietuva neprašė, net atsisakė pati žygiuoti – kad Vilnius yra Lietuvos interesas. Atkaklios lietuvių diplomatijos pastangos Tautų Sąjungoje bus palikusios pėdsaką, įsiminė. O grobikės žinojo, kad kuri nors jų netrukus pasiims ir Lietuvą. Abipusiu sutarimu. Bet – su Vilnium.

Kai po pusės šimtmečio liaudies deputatai Maskvoj ėmėsi nagrinėti senąją aferą, buvo siūlančių apsiriboti sutartimi. Kas tie protokolai?! Bet šis pokštas nepavyko net Gorbiui. A. Jakovlevas nėjo tuo keliu.

Slaptieji papildomi protokolai turi tą svarbų antrąjį žodį. Papildomasis pobūdis reiškė, kad protokolai nėra kas sau, pavieniai kvitai, o būtinoji sutarties dalis. Išties, juose jau konkrečiai karpomas Europos žemėlapis. Be žmonių, kurie yra šiukšlės. Išdidžiai tikint(is), jog ir naująsias žemes „besutelkė amžiams didžioji Rusia“. Būtent amžiams, ligi susikalimo po pusantų metų. Čia kažko tikėjosi ir Tūkstantmetis Reichas.

Kol kas prieš mus – anoji popierių ir mirčių tikrovė. Ji paprasta.

Matote, džentelmenai, dėl Lenkijos valstybės iširimo (ir kodėl taip atsitiko?!) kilo klausimų, kurie nūnai, 1939 rugsėjo 28–tąją, galutinai sureguliuoti. *Scriptum est.*

Sukurta prielaidos tvirtai taikai Rytų Europoje, jeigu ne tie nenaudėliai iš Vakarų, amžini karo kurstytojai.

Po šia ištarne pasirašytų ir istorikas VVP.

**Vytautas Landsbergis,
 Pirmasis atkurto nepriklausomos Lietuvos valstybės vadovas**

NACIONALINIŲ MALDOS PUSRYČIŲ TRADICIJA TĘSIAMA IR PER KARANTINĄ

2020-12-18

Lietuvos Respublikos Prezidentas Gitanas Nausėda su pirmąja ponia Diana Nausėdiene tęsia Nacionalinių maldos pusryčių tradiciją. Kaip ir pernai, šis renginys vyks Prezidentūroje, tiesa, šįkart be vaišių ir kviestinių svečių.

Maldos pusryčių tradicija, kai skirtingų religinių konfesijų, skirtingų partijų atstovai susirenka dvasiškai

bendrauti, atsirado XX a. JAV. Nacionalinių maldos pusryčių tradiciją Lietuvoje pradėjo Prezidentas Valdas Adamkus 2001 metais. Pernai ją atgaivino Prezidentas Gitanas Nausėda.

„Pandemija privertė pakeisti šios tradicijos formą – šįkart negalime visi drauge gyvai susėsti prie pusryčių stalo. Tačiau jos esmė liko ta pati. Tai malda už tautą, už savo artimą, už kenčiantį“, –

Visiems skaitytojams, talkininkams, rėmėjams ir bendradarbiams šviesių Kalėdų švenčių ir gerų 2021 metų linki „Dirvos“ redakcija ir administracija

sakė Prezidentas.

Ekumeninės dvasios renginyje šiemet dalyvaus Vilniaus

arkivyskupas metropolitas Gintaras Grušas, evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis, stačiatikių vyskupas Ambrozijus Fedukovičius.

Savo liudijimu nuotoliniu būdu dalinsis gydytoja, medicinos mokslų daktarė Birutė Zablockienė, dirbanti Santaros klinikų Infekcinių ligų centre.

Mintimis apie dėkingumą šiuo nelengvu laiku nuotoliniu būdu pasidalins ir skirtingai su pandemija susiduriantys žmonės iš Lietuvos ir kitų kraštų lietuvių bendruomenių.

Maldos pusryčių transliacija iš Lietuvos Respublikos Prezidentūros – gruodžio 20 d., sekmadienį, 12 val. per „LRT Plus“, „LRT Lituanica“ ir portale LRT.lt.

Prezidento komunikacijos grupė

LAISVĖS PREMIJA SKIRTA BALTARUSIJOS DEMOKRATINEI OPOZICIJAI

2020 m. gruodžio 17 d.
 pranešimas žiniasklaidai

2020 metų Laisvės premiją Seimas skyrė Baltarusijos demokratinei opozicijai. Už tai numatantį Seimo nutarimą (projektas Nr. XIVP-97) balsavo 110 Seimo narių, susilaikė 1 parlamentaras.

Pagal priimtą Seimo nutarimą, Laisvės premija bus įteikiama Laisvės gynėjų dieną – sausio 13-ąją.

„Vienas svarbiausių įvykių šiais metais buvo ir yra

baltarusių tautos siekis gyventi demokratinėje valstybėje. Esame istorinio momento, baltarusių tautinės savimonės pabudimo, galimai pakeisiančio Baltarusijos ir kartu visos Europos ateitį, liudininkai. Labai simboliška, kad premija bus įteikiama sausio 13-ąją, nes šiandien Baltarusijoje vykstantys protestai prieš nelegitimą vadovą Aliaksandrą Lukašenką, saugumo struktūrų smurtas dažnam gali priminti tuos skaudžius sausio įvykius

Lietuvoje prieš 30 metų“, – pristatydama pasiūlymą anksčiau kalbėjo Laisvės premijų komisijos pirmininkė Paulė Kuzmickienė.

Kaip pažymėjo Laisvės premijų komisijos vadovė, matydami sunkumus, su kurias susi-

duria Baltarusijos pilietinė visuomenė savo kovoje už demokratiją, privalome Baltarusijos žmonėms išreikšti aiškų palaikymo ženklą, turime prisidėti prie to, kad Baltarusija sugrįžtų į demokratišką politinį Europos žemėlapi. P. Kuzmickienės teigimu, Laisvės premija simboliškai galėtų būtų įteikiama opozicijos telkėjai ir išrinktajai Prezidentei Svetlanai Cichanouskajai.

Laisvės premija siekiama įvertinti asmenų ir organizacijų laimėjimus ir indėlį ginant žmogaus teises, plėtojant demokratiją, skatinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą kovojant už Rytų ir Vidurio Europos tautų laisvą apsisprendimą ir suverenitetą.

LRS

**Šv. Kalėdų ir
 Naujųjų 2021 metų
 proga „Vilties“ draugijos
 narius, „Dirvos“
 skaitytojus bei rėmėjus
 sveikina
 Vilties draugijos valdyba**

MINISTRĖS PIRMININKĖS KREIPIMASIS Į LIETUVOS ŽMONES

Mielieji,
šventų Kalėdų šiemet laukiame labiau nei bet kada. Pasiilgome bendrystės, šurmulio ir paprasčiausiai apkabinti artimą. Pasiilgome normalaus gyvenimo – tokio, koks buvo prieš metus. Tačiau prieš ankstesnes Kalėdas buvę įprasti dalykai dabartinėmis aplinkybėmis padėtų plisti virusui ir reikėtų prarastas gyvybes. Ligoninės perpildytos. Medikai pervargę. Kasdien, kas valandą prarandame po vieną ar du Lietuvos žmones, kurie sirgo virusu. Kasdien prarandame ir tuos, kurie dar galėjo gyventi, bet dėl sudėtingos situacijos ligoninėse laiku negavo reikalingo gydymo. Tai ne vien tik skaičiai – tai ŽMONĖS: tėvai, seneliai, broliai ir seserys, draugai.

Todėl prašau visų – sustokime ir likime namuose. Padėkime medikams gelbėti gyvybes. O kartu ir patys jas gelbėkime, nesudarydami sąlygų virusui plisti. Pandemiją galime įveikti tik susitelkę, tik kartu – atidėdami tai, ką galime atidėti, bendraudami nuotoliniu būdu, dėvėdami kaukes, dezinfekuodami rankas, laikydamiesi atstumo.

Šiuo metu nėra lengvų sprendimų, jie paliečia visus. Tačiau tik visi kartu, susitelkę, šį sunkų laikotarpį įveiksime greičiau. Tuomet Vyriausybė galės anksčiau palengvinti suvaržymus ir tai padarys su malonumu. O dabar dėkoju visiems, kurie įvertina viruso grėsmę ir laikosi nurodymų.

Dėkoju medikams ir mokytojams, dėkoju turėjusiems lai-

Lietuvos Respublikos Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė.

LRV

kinai sustabdyti mylimą darbą ar verslą, kiekvienam, dėkoju visiems savanoriams ir socialiniams darbuotojams, kurie padės vienišiams žmonėms. Dėkoju tėvams, senjorams,

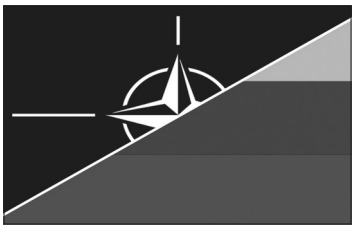
dėkoju vaikams – už supratimą, kantrybę ir pasiaukojimą. Skiepai nuo viruso jau sukurti. Jau greitai jie bus prieinami tiems, kam labiausiai reikia, o vėliau ir visiems

kitiems.

Liko svarbiausias mūsų. Neabejoju, kad TIK susitelkę jį laimėsime.

Stiprybės mums visiems! Ačiū! **LRV**

PREMJERĖ SU NATO GENERALINIU SEKRETORIUMI APTARĖ AKTUALIUS REGIONINIO SAUGUMO KLAUSIMUS

Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė su NATO generaliniu sekretoriumi Jensu Stoltenbergu gruodžio 18 d. aptarė aktualius transatlantinio saugumo ir gynybos klausimus, Lietuvos, regiono ir viso Aljanso saugumui aktualiausius darbotvarkės klausimus.

Premjerė pabrėžė, kad nau-

joji Lietuvos Respublikos Vyriausybė skirs ypatingą dėmesį saugumo ir gynybos sričiai, visi priimti įsipareigojimai Aljansui ir kitoms šalims bus įgyvendinami.

„NATO užima itin svarbią vietą užtikrinant Lietuvos ir visos Europos saugumą, todėl Lietuva ir toliau kryptingai prisidės prie transatlantinio ryšio stiprinimo, taip pat sieks glaudesnio NATO ir Europos Sąjungos bendradarbiavimo“, – sakė premjerė.

Pokalbio metu Ministrė Pirmininkė aptarė einamuosius

ir kitų metų aktualius NATO darbotvarkės klausimus, pasirengimą kitų metų NATO vadovų susitikimui Briuselyje, taip pat galimybes ateityje surengti NATO vadovų susitikimą Lietuvoje.

„Tai būtų svarbus dėmesio šio regiono saugumui bei gynybai ženklas ir prisidėtų prie veiksmų, stiprinančių viso regiono saugumą“, – sakė I. Šimonytė.

Premjerė pakvietė NATO generalinį sekretorių atvykti į Lietuvą, kai tik bus galimybių.

LRV

SEIMO IR PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS KOMISIJAI VADOVAUS DALIA ASANAČIŪTĖ IR JONAS BRUŽAS

Dalia Asanavičiūtė. *Asmeninio archyvo nuotr.*

Jonas Bružas. *Asmeninio archyvo nuotr.*

2020 m. gruodžio 17 d. pranešimas žiniasklaidai

Šiandien, gruodžio 17 d., Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija pirmąją naujos Seimo kadencijos posėdyje išsirinko komisijos pirmininką ir pavaduotoją.

Vadovaujantis Seimo statuto 53 straipsnio 4 dalies nuostata, kol komisijos pirmininkas nėra Seimo patvirtintas, pirmajam komisijos posėdžiui pirmininkavo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) frakcijos atstovė, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarė Laima Andrikienė.

Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos pirmininke vienbalsiai išrinkta Seimo TS-LKD frakcijos narė Dalia Asanavičiūtė. Jos pava-

lų ministrės A. Bilotaitės vadovaujama Vyriausybės ekstremaliųjų situacijų komisija (VESK), įvertinusi susidariusią situaciją dėl Jungtinėje Karalystėje mutavusio COVID-19 viruso. **LRV**

duotoju išrinktas Mišrios Seimo narių grupės atstovas Remigijus Žemaitaitis.

Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovai komisijos kopirmininku išrinko Joną Bružą iš Jungtinių Amerikos Valstijų, o jo pavaduotoja – Jūratę Kaspersen (Jurate Caspersen) iš Šveicarijos.

Komisijos pirmininkų ir jų pavaduotojų kandidatūras dar turės patvirtinti Seimas. Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijoje dirbs 10 Seimo narių ir 10 Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovų.

Komisijos pagrindinis tikslas – puoselėti Lietuvoje ir užsienio valstybėse gyvenančių lietuvių bendradarbiavimą, rūpintis pagalba ir parama vieni kitiems, tobulinti Lietuvos piliečių užsienyje teisių gynimo ir kitas valstybės pagalbos priemones, skatinti užsienyje gyvenančius lietuvius grįžti gyventi į Lietuvą ir siekti, kad tam būtų sudarytos palankios sąlygos. **LRS**

JUNGTINĖ KARALYSTĖ GRIEŽTINA SUVARŽYMAS

Jungtinės Karalystės premjeras Borisas Johnsonas paskelbė, kad Londono ir pietryčių Anglijos gyventojai negalės išeiti iš namų be būtino reikalo, siekiant sulėtinti naujos, labiau užkrečiamos koronaviruso atmainos plitimą.

Naujos atmainos koronavirusas „atrodo persiduodantis reikšmingai lengviau“, per televiziją sakė B. Johnsonas. Jis paliepė nuo gruodžio 20 d. įvesti naujus suvaržymus Londone ir pietryčių Anglijoje – šiame regione galios „ketvirtojo lygio taisyklės“, „šių regionų gyventojai privalo likti namuose“ mažiausiai iki gruodžio 30 dienos.

Tokiu būdu siekiama sulėtinti naujausio koronaviruso sklaidą teritorijose, kur jis dar neišplito. Naujosios priemonės reiškia, kad apie trečdalis Anglijos gyventojų per Kalėdas negalės keliauti ir susitikti su kitais žmonėmis. **LRV**

STABDOMI KELEIVINIAI SKRYDŽIAI IŠ JUNGTINĖS KARALYSTĖS

LRV

Gruodžio 20 d. skubiai sušauktame Lietuvos Vyriausybės posėdyje nuspręsta stabdyti visus keleivinius skrydžius iš Jungtinės Karalystės. Draudimas įsigalios nuo gruodžio 21 d. 04:00 val. ir truks iki gruodžio 31 d. 24 val.

Skrydžiai į Jungtinę Karalystę nėra stabdomi.

Stabdyti visus keleivinius skrydžius iš Jungtinės Karalystės vieningai priėmė visos trys Baltijos šalys.

„Koordinuotai reaguojame į naują informaciją iš Jungtinės

Karalystės. Mūsų sveikatos sistema jau yra ant galimybių ribos, todėl priimame greitus sprendimus, kurie, suprantame, nėra malonūs mūsų piliečiams ketinusiems grįžti į Lietuvą. Geriau dabar griežti ir greitai sprendimai, nei pavėluoti. Siekiame apsaugoti Lietuvos gyventojus ir medicinos sistemą“, – sakė Ministrė Pirmininkė Ingrida Šimonytė.

Siūlymą stabdyti skrydžius iš Jungtinės Karalystės Lietuvos Vyriausybei šiandien (gruodžio 20 d., *red.*) pateikė vidaus reika-

TARP TIESOS IR MELO – ICCHAKO ARADO PRISIMINIMAI, KELIAUJANT Į SIONO KALNO VIRŠŪNĘ

Violeta Rutkauskienė

(Pradžia š.m. „Dirvos“ rugsėjo 15 d. laidoje)

VIII.

Buvo sudaryta operatyvinė grupė iš 7 žmonių. Jai vadovauti paskyrė Papką (Artiomus Jolkinas), kuris anksčiau gyveno Švenčionyse ir gerai žinojo miestą (St. Apyvala, p. 198-199). Apie drąsuolį Y. Aradą/Rudnickį nei puse žodelio neužsimenama. Tačiau Y. Aradas šią vadavimo operaciją piešian dramatiškai: - „Pasiėkėme ligoninę, ...prisišliję prie sienos stebėjome, kaip sargybinis žygiuoja iš kampo į kampą. Kai jis prisiartinio prie kampo, už kurio mes slėpėmės, Papka smogė jam į galvą šautuvo buožė. Sargybinis susmuko. Durys buvo užrakintos, bet Papka jas išlaužė ir mes nuskubėjome į antrą aukštą. Nežinojome kurioje palatoje guli Semionovas, tad Papka nuėjo į kairę, aš į dešinę. Sutikau link manęs einančią seselę, nukreipęs į ją automatą paklausiau: – „Kur partizanas?“ Ji persigandusi parkrito. „Įgriuvau į vieną palatą, o ten man paaiškino, kad partizanas kitame koridoriaus gale. Išėjęs iš palatos pamačiau Papką ir dar vieną mūsiškį, nešančius Semionovą...“ Besileisdamas žemyn į pirmą aukštą Y. Aradas sutinka lietuvi policininką, kuriam trenkia automato dėtuve per galvą ir šis susmunka. Išėjęs iš ligoninės vaduotojai laukais patraukė link Lentupio. „Kai pasiekėme mišką ir prisijungėme prie būrio, mus entuziastingai sutiko ir išgyrė. Vėliau visą penketą, dalyvavusį šioje operacijoje, pristatė apdovanojimui už išskirtinę tarnybą...“ (Y. Aradas, p. 235-237).

Bet ne viskas buvo taip sudėtinga, kaip pasakojo Y.

Aradas. Vilniaus būrio vadas St. Apyvala piešia daug paprastesnį vaizdelį. Operacijai buvo pasiruošta iš vakaro, nupieštas ir paruoštas ligoninės planas, taigi Semionovo vaduotojai puikiai žinojo, kur ieškoti sužeisto partizano. Su vietinės lietuvių policijos vadu sutarus, pastatyta sargyba buvo perspėta nesipriešinti ir netrukdyti. Policininkas miegojo, kai partizanai įėjo į ligoninę. Sargą tik surišo, atėmė ginklą ir liepė iki ryto nejudėti. Išnešę iš ligoninės Semionovą, gretimame kaime paėmę vežimą atvažiavo pas Guigas, o vėliau sužeistąjį perkėlė pas ryšininkus Gvozdojus. Taigi Semionovą, kaip liudija Vilniaus būrio vadas St. Apyvala, pavyko išvaduoti gana lengvai, be didelių dramų, kurias vaizduoja Y. Aradas.

Ekonominiai žygiai- valstiečių apiplėšimas- maradieriavimas

Apie ginkluotus susidūrimus su vietiniais gyventojais, jų apiplėšimus ir žudymą Y. Aradas užsimena keliose prisiminimų vietose. Partizanų veiksmai ir aktyvėjantis traukinių sprogdinimas kėlė daug įtampos tarp vokiečių, vietinių gyventojų ir sovietų partizanų. Dauguma prie geležinkelio gyvenusių kaimiečių buvo lietuviai, ryšio nebuvo nei su vienu iš jų, todėl sovietų partizanai, eidami į akcijas, negalėjo tikėtis jų prieglobsčio ir paramos. Iš kitos pusės ant šių gyventojų galvų gulė kaltė už sovietų partizanų vykdomas akcijas, prieš juos buvo nukreipti vis griežtesni vokiečių represiniai veiksmai. Gyventojai buvo įspėti pranešti apie vietovėse pasirodžiusius sovietų diversantus. Sovietų partizanų veikimas, vykdomos akcijos ir vokiečių atsakomosios represinės susidorojimo bausmės pastatė vietos gyventojus lietuvius „tarp vokiečių kūjo ir sovietų partizanų priekalo“ (Y. Aradas, p. 202-203).

Apie sovietų partizanų santykius su vietiniais gyventojais, jų terorą, plėšikavimus, baudžiamųjų akcijų metu sudegintus lietuviškus

kaimus Lietuvoje jau parašyta nemažai rašinių. Apie tai, nors labai paviršutiniškai užsimena ir Y. Aradas. Savo pragyvenimu miškuose partizanai turėjo pasirūpinti patys - vykdydami „ekonomines akcijas“. Tie partizanai, kurie dalyvaudavo tokiose akcijose, buvo geriausiai apsirengę ir apsirūpinę. Y. Aradas rašo: „Aš turėjau porą gerų batų, kuriuos pasiėmiau iš sodybos šalia Švenčionėlių, ir ilgą, lengvą kailinį palatą iš kaimelio Adutiškio apylinkėse“. Maisto atsargomis apsirūpindavo iš vietinių gyventojų. Dažniausi taikiniai buvo lietuviški kaimai ir lietuviai ūkininkai. Y. Aradas aprašo didelio lietuviško kaimo apiplėšimą šalia Konstantinavo miestelio. Paskutinė akcija, kurioje dalyvavo Y. Aradas, buvo Girdėnų kaimas pakeliui iš Adutiškio į Švenčionis (Y. Aradas, p. 217, 226).

Neretai tokių ekonominių akcijų metu užvirdavo ginkluota kova su savigny-
nais apsiginklavusiais kai-

minimus yra palikę kiti sovietų partizanai: A. Kovneris, R. Margolis, Ch. Lazaras, S. Ginaitė-Rubinsonienė, Faitelsonas bei kiti. Sovietų partizanų šaltiniuose taip pat galima rasti trumpų pranešimų apie tokias baudžiamąsias akcijas prieš Lietuvos kaimo gyventojus. Daržininkų kaimo akcijoje pirmą kartą paminėta žydų grupė, kuriai vadovavo dabar labai žinomas pasaulyje žydų istorikas Dovas Levinas. Archyvuose saugomuose sovietų partizanų vadų dokumentuose jis išskirtas kaip nesugebėjęs organizuoti partizanų, neryžtingas, bailus. Raudonųjų partizanų vadovybė jam už tai pareiškusi „griežtą papeikimą“ ir pagrasinusi, jei taip elgsis, ateityje bus pašalintas iš pareigų ir nubaustas griežtesne partizanine bausme. (R. Zizas, p. 152). Kaip matom iš autoriaus ir jo bendražygių istorijų ne taip jau smagiai taisai sovietų partizanų vežimas rieda link Siono kalno....

NKVD vykdo masinių žudynių tyrimą Švenčionyse. Pagal kitą versiją NKVD laidoja žuvusius bendražygius 1945 m. Pirmas iš kairės I. Rudnickis/Aradas. Pirmas dešinėje – aukštas NKVD pareigūnas, tikėtina tuo metu lietuvių partizanų naikinimui vadovavęs Nahumas Eitingonas.

mo gyventojais. Tada sovietų diversantai išsiruošdavo į baudžiamąsias akcijas, naikindami ištisus kaimus: žmones, namus ir gyvulius. Y. Aradas savo prisiminimuose apie ginkluotą susirėmimą užsimena tik Girdėnų kaime, nors kaip istorikas turėtų žinoti ir kitus ne mažiau įsimintinus sovietų partizanų teroro veiksmus. Priminsime, kad sovietų partizanų veiksmų pasėkoje nukentėjo nemažai lietuviškų kaimų, tarp jų Kaniukai, Dargužai, Bakaloriškės ir daug kitų. Pirčiupius taip pat galima laikyti gerai suplanuota sovietų partizanų keršto akcija vokiškųjų okupantų rankomis. Koks paties Y. Arado indėlis ir nuopelnai tokių akcijų metu, nėra aišku. Jis pats nesigiria, bet Lietuvos tyrėjai taip ir nesugebėjo iškeltoje byloje dėl Lietuvos gyventojams padarytų nusikaltimų jam pateikti svaresnių kaltinamų įrodymų. Apie susidorojamus su lietuviškais kaimais prisi-

NKVD smogikų būryje

Tačiau labiausiai sovietinis partizanas I. Rudnickis/Aradas pasižymėjo jau baigiantis karui, išformavus raudonųjų partizanų būrį „Vilnius“. Tuos, kurie atėjo pas partizanus iš Raudonosios armijos, išsiuntė į frontą. Daugumą tų, kurie buvo atsiųsti iš Sovietų Sąjungos, paskyrė vietinių valdžios institucijų vadovais. Dar viena grupė tapo stribų junginiu, turėjusiu kovoti su priešiškais elementais. Y. Aradas tapo šio milicijos/stribų junginio nariu.

„Netrukus po to, kai Lietuvą išvadavo sovietų armija, mus pradėjo puldinėti nauji priešai – lietuviai nacių kolaborantai ir nacionalistai“. Kaip Y. Aradas teigia, tarp jų buvo daug dalyvavusių masinėse žydų žudynėse. Kita dalis – lietuviai, vengę tarnauti sovietų kariuomenėje, bet Y. Aradas nutyli, jog tai lietuviai, kovoje už Nepriklausomą Lietuvą. Jie užpuлдavo sovietų valdžios

pareigūnus, milicininkus, nedidelius kareivių būrius. Jie, anot Y. Arado, *išžudė dešimtis nacių pragarą iškentusių ir į namus sugrįžusių žydų* (???) (Y. Aradas, 254) Niekur nėra užfiksuota, kad Lietuvos partizanai eidavo žudyti iš geto sugrįžusių žydų. Tai akivaizdžiai Y. Arado skleidžiamas melas, gryną sovietų enkavedistinę propagandą, dezinformaciją, siekiant pažeminti Lietuvos laisvės kovotojus. Lietuvos istorikai nerado faktų, kurie patvirtintų, jog Lietuvos partizanai pokaryje žudė žydus.

1944-1945 m. Y. Aradas su būriu buvo pasiųstas į Adutiškio apylinkes naikinti nacionalistinių grupuočių (angliškoje versijoje – *Lithuanians gangs*). Y. Arado būrys užklupo ir sunaikino keletą tokių grupių. 1945 m. pradžioje Y. Aradas buvo išsiųstas kautis su nacionalistinėmis grupuotėmis netoli Linkmenų gyvenvietės. Kartu su keliais stribais NKVD sudėtyje Y. Aradas dalyvavo Lietuvos partizanų likvidavimo operacijoje. Keletą dienų ieškoję partizanų stovyklos, atrado miške ją gerai įrengtą, su požeminiais bunkeriais, stovyklą juosė tvora. Mūšis tęsėsi visą dieną ir vakare stovykla buvo užimta. 1979 m. leistoje knygoje Y. Aradas rašo: „Sekančią dieną mes suskaičiavome daugiau nei 250 žuvusių lietuvių. Kai kurie kūnai buvo sukritę lauke netoli ežero (Kiauno ež. R.V. papild.). link kurio jie bandė trauktis. Mes taip pat turėjome aukų...“ Leidžiant lietuviškąją Y. Arado knygos versiją pats autorius ar knygos leidėjai šioje vietoje padarė „stambų“ pataisymą. Iš originalaus teksto išgaravo **250 žuvusių lietuvių**. Naujoje versijoje (Y. Aradas, p. 256) rašoma: „Mūšis tęsėsi visą dieną, bet vakare stovykla buvo užimta. Pagal informaciją, kurią gavome iš valyme dalyvavusių pajėgų, žuvo nemažai lietuvių nacionalistų...“. Kodėl Y. Aradas paskleidė netiesą apie apie šį mūšį ir pateikė klaidingus skaičius, kurių vėliau pats atsisakė? Kas privertė Y. Aradą padaryti tokius pataisymus?

Aprašydamas šį įvykį Y. Aradas nenurodo jokių konkrečių duomenų, nemini konkrečios vietovės, tačiau galime spėti, kad sovietų partizanas, NKVD talkininkas kalba apie Kiauniališko mūšį, įvykusį netoli Linkmenų. Mūšis vyko 1945 m. kovo 11-13 dienomis. Kovo pradžioje, kaip rašo Y. Aradas, jį išsiuntė į Švenčionis. Kaip tik po dviejų savaitžių lietuvaiciai neva užpuolė stribų bazę Linkmenyse, susprogdino pastatą, sunaikino visa stribų būrį.

(Bus daugiau)

I. Rudnickis/Y. Aradas (pirmas iš kairės antroje eilėje) NKVD gretose 1944 m. liepos mėn. 18 d.

LIETUVOS RESPUBLIKOS GENERALINIO KONSULO NIUJORKE VACLOVO ŠALKAUSKO PIRMAS SUSITIKIMAS SU SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE (SLA) IR TAUTOS FONDO ATSTOVAIS

Lietuvos Respublikos generalinio konsulo Niujorke Vaclovo Šalkausko apsilankymo Susivienijime lietuvių Amerikoje (SLA) ir Tautos fonde buvo laukiama su nekantrumu.

2020 m. spalio 27 d. įvyko Lietuvos Respublikos generalinio konsulo Niujorke Vaclovo Šalkausko pirmas susitikimas su Susivienijimo lietuvių Amerikoje (SLA) ir Tautos fondo atstovais. Abi organizacijos įsikūrusios viename svarbiausių – istorine ir kultūrine prasme – nuo 1886 m. veikiančiame SLA pastate.

„Džiaugiuosi galimybe pažinti lietuviybės židinį pa-

čiame Niujorko centre, jo nuoširdžius ir šiltus žmones,” – teigė generalinis konsulas V. Šalkauskas. Jis atkreipė dėmesį, kad šių organizacijų veikla svarbi ne tik Niujorke ar JAV gyvenantiems lietuviams, bet ir Lietuvai, nes lietuvių kalbos ir tradicijų puoselėjimas, labdaros projektai ir lietuvių kūrėjų meno sklaida užsienyje prisideda prie bendruomeniškumo ir lietuviškos tapatybės stiprinimo. Generalinis konsulas viešnagės metu susipažino su organizacijų vadovais, apžiūrėjo istorinį pastatą, čia saugomus SLA archyvus ir meno erdvėje eksponuojamą tarptautinę parodą. **LR URM**

Lietuvos Respublikos generalinio konsulo Niujorke Vaclovo Šalkausko (trečias iš kairės) pirmas susitikimas su Susivienijimo lietuvių Amerikoje (SLA) ir Tautos fondo atstovais. **LR URM**

LONDONE ĮVYKO METINIS JUNGTINĖS KARALYSTĖS LIETUVIŲ BENDRUOMENIŲ VADOVŲ IR ATSTOVŲ SUSITIKIMAS

Virtualus metinis Jungtinės Karalystės bendruomenių vadovų ir atstovų susitikimas, kurį devintą kartą organizavo Lietuvos ambasada Jungtinėje Karalystėje.

Lapkričio 28 d. įvyko virtualus metinis Jungtinės Karalystės bendruomenių vadovų ir atstovų susitikimas, kurį devintą kartą organizavo Lietuvos ambasada Jungtinėje Karalystėje. Susitikime dalyvavo Pasaulio lietuvių apygardoje išrinkta Lietuvos Respublikos Seimo narė Aušrinė Armonaitė ir buvusi Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomenės pirmininkė, Seimo narė Dalia Asanavičiūtė, Lietuvos užsienio reikalų ministerijos Užsienio lietuvių departamento Ambasadorius ypatingiems pavedimams Egidijus Meilūnas, Lietuvos policijos atašė Jungtinėje Karalystėje Linas Pernavas. Renginį

moderavo Lietuvo ambasados Jungtinėje Karalystėje antrasis sekretorius Tadas Kubilius.

Sveikindamas susitikimo dalyvius Lietuvos ambasadorius Jungtinėje Karalystėje Renatas Norkus padėkojo visoms lietuvių bendruomenėms už jų nenuilstamą pagalbą pandemijos laikotarpiu, pasidžiaugė kiekvienais metais vis labiau matoma įvairialypė jų veikla ir stiprėjančiais ryšiais su Lietuva.

Užsienio lietuvių departamento Ambasadorius ypatingiems pavedimams E. Meilūnas padėkojo lietuviams Jungtinėje Karalystėje už jų veiklą, už aktyvų Lietuvos garsinimą ir dvišalį bendra-

darbiavimą, džiaugėsi geranoriškumu renkant paramą Lietuvos medikams ir labdarą įvairioms Lietuvos organizacijoms. „Jūs esate labai stipri jėga, kurios reikia Lietuvai, linkiu, kad ir toliau išliktumėte tokie aktyvūs”, – sakė ambasadorius Meilūnas.

Savo pranešimuose naujai išrinktos Seimo narės A. Armonaitė ir D. Asanavičiūtė dėkojo visiems balsavusiems rinkimuose ir padėjusiems išsaugoti unikalią pasaulio lietuvių apygardą, o tai leis ir toliau stiprinti lietuvių diasporos ryšį su Lietuva. D. Asanavičiūtė džiaugėsi, jog kuriasi vis daugiau lietuvių bendruomenių Jungtinėje Karalystėje. A. Armonaitė pasidalino artimiausiais darbais, informavo, kad 2024 m. bus surengtas naujas referendumas dėl dvigubos pilietybės išsaugojimo, pasirošimas jam prasidės jau 2021 m.,

pažymėjo, kad bus stiprinamas lituanistinis švietimas, plečiamas valstybės paslaugų skaitmenizavimas, jog užsienyje gyvenantys piliečiai galėtų lengviau naudotis konsulinėmis ir notarinėmis paslaugomis.

Pranešimą taip pat skaitė ir policijos atašė Jungtinėje Karalystėje L. Pernavas ir jame apžvelgė su kokiais problemomis labiausiai susiduria lietuvių piliečiai Jungtinėje Karalystėje, aptarė planus artėjantiems 2021 m.

Antroje susitikimo dalyje dalyviai diskutavo apie lietuviškos tapatybės puoselėjimo ir ugdymo problemas, pateikė pasiūlymų, kaip stiprinti bendruomenių tarpusavio bendradarbiavimą, plėsti ryšius su Lietuva ir prisidėti prie gerovės Lietuvoje kūrimo. Bendruomenių atstovai savo pranešimuose apžvelgė 2020 metais nuveiktus darbus ir pasidžiaugė pasiekimais, dalinosi bendradarbiavimo su vietos savivalda ir kitomis bendruomenėmis patirtimi.

Didžiausia bendruomenių veiklos sėkmė buvo įvardinti 2020 m. vykę Seimo rinkimai – net ir sunkiu pandemijos metu balsavo daugiau nei 14 tūkst. Jungtinėje Karalystėje gyvenančių Lietuvos piliečių ir lietuvių bendruomenės nuveikė didelį darbą ne tik skleidamos informaciją socialinėse medijose, bet ir aktyviai dalyvaudamos Seimo rinkimų komisijos darbe.

Jungtinėje Karalystėje gyvena apie 200 tūkst. Lietuvos piliečių, čia veikia daugiau nei 60 skirtingų lietuviškų organizacijų, bendruomenių, draugijų, asociacijų ir klubų. Šiame dalyvauti susitikime užsiregistravo virš 70 delegatų, atstovaujančių 38 šioje šalyje veikiančias lietuvių organizacijas: įvairių JK miestų ir vietovių bendruomenes, profesionalų klubus, universitetų studentų bendrijas, religines ir sporto asociacijas. Lietuvos ambasada Londone metinius bendruomenių vadovų ir atstovų susitikimus organizuoja nuo 2012 metų. **LR URM**

LITUANISTIKOS
TYRIMO CENTRAS

Linksmų Šventų Kalėdų, mielieji!

Tegu Kalėdos užpildo jūsų namus šiluma ir jausmu, o jūsų širdis – meile ir gyvenimo džiaugsmu. Išmokime vertinti amžinus dalykus, atrasti laimę, kurią suteikia galimybė duoti, pažinti ramybę ir džiaugsmą.

Lituanistikos tyrimo centras

**LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima antradieniais
9:00-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.**

Interneto svetainė: WWW.WPAT930AM.COM

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis į dr. Giedrę Kumpiką,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

PRISIEKIU GINTI

Liudvikas Narcizas Rasimas

„Prisiekiu ginti Lietuvos teritorinį vientisumą...“ – girdėjome iš priesaiką priimančio Prezidento lūpų, tą patį girdėjome ir iš priesaiką priimančių Seimo narių lūpų, tačiau kai per televiziją šnekėjo kandidatai į ministrus, jų programinės nuostatos rodė, kad jie pasirusošę ne tik šį, bet ir kitus Lietuvos Respublikos konstitucinę santvarką grindžiamus principus pažeisti. Jie atvirai kalbėjo apie lietuvių kalbos, kaip valstybinės kalbos statuso pakeitimą, per naujai patvirtintą vyriausybės programą siekti valstybės teritorijos federalizavimo, priimant Tautinių mažumų įstatymą. Jau šiandien tik vienoje šalies teritorijos dalyje rodoma kitos valstybės televizinės laidos, skirtos tik išskirtinei teritorijai. Mes visi norėtume matyti tas laidas. Dar daugiau – reikalaujama, kad šioje teritorijoje kandidatai į seniūnus mokėtų ir lenkų kalbą. Suprantama, kad renkantieji gali pasirinkti tarp mokačio ir nemokačio lenkiškai, bet išskirti tam tikrą teritoriją, kur matoma ne sava, o tik svetimos šalies televizija arba kalbos mokėjimo dalykai, taikomi tik šiai teritorijai – jau akivaizdus Konstitucijos ir duotos priesaikos pažeidimas.

Paskelbus Kovo 11-osios aktą į Lietuvoje gyvenančius kitataučius buvo kreipiamasi jau ne kaip į Tautines mažumas, o kaip į Tautines bendrijas, nežiūrint to, kad buvo paliktas sovietinis 1989 m. Tautinių mažumų įstatymas. Jis nustojo galioti 2010 m. sausio 1 d. Panašiai nustojo galioti ir kiti

sovietiniai įstatymai. Vieni dėl to, kad buvo priimti nauji, kiti todėl, kad jų nereikėjo. Nereikėjo ir Tautinių mažumų įstatymo, nes Lietuvoje nebuvo jokios kitos valstybės etninių žemų. Lietuvis neturėjo ir iki šiol neturi jokių didesnių teisių už save laikantį rusu, baltarusiu, ukrainiečiu, lenku ar vokiečiu.

Taip, Lietuvoje yra didoka grupė piliečių, save laikančiųjų lenkais, bet „...kokiai tautybei priklausyti – asmeninis apsisprendimo reikalas, t. y. niekas, išskyrus patį asmenį, negali spręsti jo priskyrimo kokiai nors tautybei klausimo, todėl negalima nustatyti išskirtinių valstybinės kalbos vartojimo taisyklių, atsižvelgiant į pasirinktą tautybę“ (KT 1999 m. spalio 21 d. nutarimas). Ir nors daugelio mokslininkų nuomone šios grupės žmonės yra ne Lenkijos, o Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės gyventojų palikuonys ir dabar yra Lietuvos piliečiai – jiems Lenkija dalina lenko kortą, kas reiškia – „visų pirma Lenkija“. Ar žinoma, kiek tokių kortų turėtojų yra Seime, Prezidentūroje, Vyriausybėje?

Jeigu jau norima Lietuvos piliečio pase parašyti pavardę ne lietuviškais raidėmis – būtina tame pačiame lape labai aiškiai parašyti lietuviškais raidėmis tarimo transkripciją, mat vienam garsui pas mus skiriama viena raidė. Svarbu, kad paėmus tokį dokumentą asmenvardžius būtų galima tinkamai ištarti. Teisingas ištartimas taip pat yra asmens tapatumą nusakantis dalykas.

Dabar apie valstybinę kal-

Lašinių piliakalnis, Rumšiškių seniūnija. 2020 m.

G. Markevičiaus nuotr.

bą, kurios siekiama atsisakyti net taksi vairuotojų tarpe. Lietuvių kalba yra konstitucinė vertybė. Ji saugo tautos identitetą, integruoja pilietinę tautą, užtikrina tautos suvereniteto raišką. Įstatymų leidėjas privalo numatyti lietuvių kalbos apsaugos priemones ir jas įgyvendinančias institucijas. Lietuvių kalba privalo būti vartojama visose viešojo aptarnavimo srityse, įstaigose, savivaldybėse. Įmonės ir organizacijos tarpusavyje susirašinėja valstybine kalba. Kitose gyvenimo srityse asmenys gali nevaržomai vartoti kitas kalbas. Asmens tautybė negali būti pagrindas reikalauti, kad jam nebūtų taikomos taisyklės, kylančios iš valstybinės kalbos statuso. Visi Lietuvos piliečiai – nesvarbu, ar jie priklauso

titulinei lietuvių nacijai, ar būtų kitokios etninės kilmės, pagal Konstituciją yra lygūs, taigi negalima teikti jiems privilegijų dėl jų etninės kilmės.

Tautinėms bendrijoms (diasporoms) veikti pas mus jokių trukdžių nėra. Kita vertus, kitokios etninės kilmės piliečiai per valstybinės kalbos mokėjimą turi integruotis į pilietinę Lietuvos visuomenę, tuo tarpu lenkų ar rusų kalbos Lietuvoje yra atneštinės.

Deja, matome, kad žemesniais negu Konstitucija teisės aktais ar vyriausybės programomis bandoma siekti pakeisti konstitucine santvarka pagrįstus principus. Pavyzdžiui, priėmus siūlomą Tautinių mažumų įstatymą Lietuva oficialiai pripažintų, kad valdo kitoms tautoms priklausomas etnines žemes. Ar

suprantame, kur tas nuvestų? Ar patys norime sukurti savą Padniestrę, Donbasą?

2020-12-06 Klaipėda

Redakcijos pastaba:

Gruodžio 10 d. Seimas po pateikimo atmetė Seimo Socialdemokratų partijos frakcijos narių teikiamą „Lietuvos respublikos Vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose“ (Nr. XIVP-86) įstatymo projektą, pagal kurį Lietuvos piliečiai ir užsieniečiai nelietuviškus vardus ir pavardes galėtų rašyti nelietuviškais lotyniško pagrindo rašmenimis. Už projektą balsavo 43 Seimo nariai, prieš 41, o 26 – susilaikė. Didelė dalis konservatorių bei valstiečių nepritarė šiam siūlymui Lietuvos pasuose vardus ir pavardes pradėti masiškai rašyti nelietuviškos abėcėlės raidėmis.

BUVUSIO FTB AGENTO DOVANA LIETUVAI – UNIKALI MŪSŲ ŠALIES KARIŲ GINKLŲ KOLEKCIJA IR IŠEIVIJOS ARCHYVAS

Buvęs Jungtinių Amerikos Valstijų FTB agentas, lietuvių kilmės Henris Gaidis padovanojo Lietuvai ilgus metus kauptą kolekciją. Joje – Lietuvos karių ginklai nuo 18-o amžiaus, išeivijos ar-

chyvas. Visas rinkinys atiteko Nacionaliniam muziejui.

Prieškario Lietuvos ginkluotė – maža kolekcijos dalis, kurią perdavė H. Gaidis. Baltimorėje gyvenantis buvęs Federalinio tyrimų biuro

agentas, daugelį metų tyręs nusikaltimus, sukaupė ginklų, karo apdovanojimų, dokumentų, numizmatikos rinkinį. Kolekcionavimu susidomėjo, kai tėvų laikomame bare sutiko žmogų, kuris pasigyrė

kaupiantis lenkiškąją ginkluotės kolekciją. Vėliau per vieną kelionę į H. Gaidžio rankas pateko lietuviškas kardas.

„Būdamas Prancūzijoje įsigijo Napoleono armijos lietuviškojo 17 ulonų pulko kardą. Atlikęs tam tikrus tyrimus ir atsargiai netgi teigia, kad tai gal paties Mykolo

Tiškevičiaus kardas“, – sako Nacionalinio muziejaus direktoriaus pavaduotojas Žygintas Būčys.

„Dėžių skaičius būtų per 60 ir čia, kadangi Henris Gaidis gyveno netoli Baltimorės, nedideliame miestelyje, kolekcija saugoma 2 aukštų name, buvo darbas iš visų kambarių, iš visų patalpų, kur buvo saugomi tie turtai, viską supakuoti į vieną vietą ir supakuoti saugiai“, – pasakoja Nacionalinio muziejaus istorikas Vytautas Aleksiejūnas.

Didžiulį siuntinį saugiai gabenti į Lietuvą padėjo Lietuvos ambasada Jungtinėse Valstijose.

Dovanotame rinkinyje – Lietuvos karių, karininkų, nesvarbu, kurioje pasaulio šalyje jie tarnavo, – Australijoje, Prancūzijoje ar Rusijoje – ginkluotė, apdovanojimai, uniformos.

„Ypač įdomu yra tarpukario Lietuvos Respublikos ginkluo-

tė, kuri buvo įsigyta Šiaurės Korėjos karo metu. Amerikos kareivių parsivežta į Ameriką kaip suvenyras, karo trofėjus ir Gaidžio įsigyta. Unikalus eksponatai, kurių bent dalies tikrai neturi nė vienas muziejus“, – sako Ž. Būčys.

Vienas iš eksponatų, pastaruosius metus matytas Lietuvoje – karinio laivo „Prezidentas Smetona“ vėliava. Ją H. Gaidžiui perdavė laivo kapitonas Povilas Labanauskas, pokariu Jungtinėse Valstijose dirbęs ir rado stotyje „Amerikos balsas“. Rinkinyje – ir P. Labanausko laidų įrašai.

„Jis suprato svarbą tų dokumentų, ir sugebėjo juos surinkti į vieną tokią visumą, ir kolekcijos dalis yra rankraštinė, archyvinė dalis, ir ji yra ne mažiau vertinga“, – LRT TELEVIJAI sako V. Aleksiejūnas.

Parodą planuota rodyti dar prieš Naujuosius, tačiau pandemija keitė planus ir ekspozicija bus parengta kitą rudenį.

Monika Petrulienė, LRT

Kolekciją iš visų dešimtmečių kaupė ir Lietuvai padovanojo JAV gyvenantis lietuvių kilmės išeivis Henry Lazarus Gaidis.

Asmeninio archyvo nuotr.

MUZIKINĖ PASAKA VISAI ŠEIMAI TAPO KNYGA: AR SKIRTINGI ŽMONĖS GALI DARNIAI SUGYVENTI

Nedrąsios pirmosios snai-gės kviečia išeiti laukan ir įkvėpti tyro oro, tačiau niūroka karantino tikrovė keičia planus ir verčia ieškoti laisvalaikio pramogų namuose, rašoma Valstybinio pučiamųjų instrumentų orkestro „Trimitas“ pranešime žiniasklaidai.

Apsiginklavę koncertų ir spektaklių įrašais, mėginame nors trumpam atitrūkti nuo rutinos ir paniirti į meno pasaulį, visgi tenka pripažinti, jog virtualios medijos sunkiai pranoksta gyvo koncerto ar spektaklio potyrius.

Ištikimiesiems meno gerbėjams neverta nusiminti, nes naujų kūrybinių formų nuolat ieškantis ir pastaraisiais metais naujomis programomis klausytojus džiuginantis pučiamųjų instrumentų orkestras „Trimitas“ artėjančių švenčių proga paruošė staigmeną – Birutės Mar knygelę „Vėjelis Trimito mieste“, kurią pamils mažieji ir jų bičiuliai, ir tėveliai su kitais šeimos nariais. Beliks tik šiltai įsitaisyti priešais židinį ar savo pamėgtame kampelyje ir pasinerti į muzikinės pasakos kerus, variant knygą su nuotaikingais dailininkės Astos Puikienės piešiniais.

Leidinio atsiradimą lėmė itin populiaria tapusi teatralizuota muzikinė pasaka visai šeimai „Trimito miestas“, pristatyta jau beveik trisdešimt kartų ir spėjusi sužavėti

bene septynis tūkstančius orkestro gerbėjų. Knygos sumanytoja ir muzikinės pasakos režisierė – gerai žinoma aktorė ir rašytoja Birutė Mar, su orkestru sėkmingai įgyvendinusi jau ne vieną kūrybinį sumanymą. Ji prisimena, kaip siužetas muzikinei pasakai gimė stebint orkestro repeticijas ir klausantis įvairiaspalvės pučiamųjų instrumentų paletės.

Būtent orkestro instrumentai pasufleravo nepakartojamus pasakos veikėjus – autorė sužmogino instrumentus, jų formas susiejo su personažų jausmais. Mažuosius smalsuolius knygelė supažindins su muzikos instrumentais, atskleis jų žmogiškuosius „charakterius“, savybes ir nuotaikas, parodys dirigento bei kitų orkestro narių vaidmenis. Tėveliai ir vyresnieji skaitytojai irgi nenuobodžiaus – pasakos siužetas orkestrą metaforiškai pateikia kaip visuomenės modelį, kuriame perteikiamos būdingos valstybės aktualijos, keliami klausimai apie individo laisves, pareigas ir atsakomybes.

Pasakoje esama ir subtiliai išreikšto didaktinio motyvo, kuris „Trimito mieste“ keliamas klausimu: ar skirtingi žmonės gali darniai sugyventi vardan bendro tikslo – muzikos ir harmonijos? Tai bandoma išsiaiš-

kinti simboliškai susiejant orkestro instrumentų grupes su tam tikrais visuomenės sluoksnių atstovais. Pasakoje dirigentas tampa eismo reguliuotoju, klarnetai – eiliniaisi miestelėnais, saksofonų grupė atstovauja miesto mušėikoms, o tūbos gina turtuolių interesus...

Orkestro „Trimitas“ vadovas prof. dr. Antanas Kučinskas teigia, kad siekiant sudominti klausytojus šiandien vis dažniau ieškoma žanrų sąveikos ir medijų įtraukimo. Anot profesoriaus, tik siaurai specializuoti meno kolektyvai rizikuoja tapti nepatraukliais. Pasakodamas apie knygos atsiradimą, A. Kučinskas prisimena kino filmų muzikos praktiką: „Prieš vadovaudamas „Trimito“ orkestrui, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos kino katedroje dėsčiau kino muzikos kursą studentams. Per paskaitas su studentais pastebėdavome, jog istoriškai kino filmų garso takeliai neretai būdavo išleidžiami dideliais tiražais ir po filmo premjeros.

Remiantis statistika, kino kompanijos neretai gauna didesnes pajamas jau iš antrinio produkto: įvairios filmų atributikos, garso takelių ir pan. Kadangi pagrindinė muzikinės pasakos „Trimito miestas“ auditorija yra mažieji klausytojai, manau, kad vaikams po spektaklio norėsis išlaikyti patirtus įspūdžius, tad mums, kūrėjams,

Prof. dr. Antanas Kučinskas ir Birutė Mar.

D. Matvejevo nuotr.

belieka pasiūlyti pratęsti tą pažintį. Galiausiai ši spalvinga knyga ne tik pratęs orkestro ir klausytojų bendrystę, bet ir kvies interaktyviai prisijungti prie specialiai sukurto internetinio puslapio. Jame mažieji ras įvairių klausimų apie muzikos instrumentus, atpažins spektaklio veikėjus, tad nuobodžiauti tikrai neteks.”

Knyga bus vertinga ir tiems, kurie jau spėjo apsilankyti muzikinėje pasakoje ir pamatyti „Trimito miestą”

gyvai, ir tiems, kurie dar tik ketina ją išvysti. „Galbūt pažintis su „Trimito miestu” mažiesiems taps pirmuoju paskatinimu domėtis gyva muzika, orkestro instrumentais”, – svarsto orkestro vadovas prof. dr. A. Kučinskas.

Informaciją, kaip įsigyti Birutės Mar knygą „Vėjelis Trimito mieste”, galite rasti paspaudę nuorodą:

<https://www.trimitas.lt/knyge-vejelis-trimito-mieste/>

LRT

KAROLIO KAUPINIO FILMAS „NOVA LITUANIA” PRISTATYTAS UKRAINOS ŽIŪROVAMS

Karolio Kaupinio filmo „Nova Lituania” stop kadras.

Lapkričio 19 d. Ukrainoje prasidėjo dvi savaites trukęs Europos Sąjungos nacionalinių kultūros institutų tinklo (EUNIC) kino festivalis, kuriame buvo galima pamatyti ir šešiomis „Sidabrinėmis gervėmis” apdovanotą Karolio Kaupinio filmą „Nova Lituania”.

Šių metų festivalio temą „Neribotos galimybės” paskaitavo pasaulį užklupusi pandemija. Programoje – devyni filmai, kuriuose kalbama apie

neeilines situacijas ir reakcijas į jas, iššūkius ir sprendimus, krizes ir per jas atrandamas naujas galimybes. Filmai pristatomi ne tik Ukrainos sostinės, bet ir šalies regionų žiūrovams – festivalis vyks ta Kijeve, Lvove, Odesoje, Dnipre ir Mariupolyje.

EUNIC Ukrainos grupę vienija 13 Ukrainoje veikiančių ES šalių kultūros institutų. Lietuvos kultūros institutui atstovauja Lietuvos kultūros atašė Ukrainoje. Kino festiva-

GRYNOJO PROTO KRITIKA IR ENERGETINIS HIEROGLIFAS PEKINO „BEIJING FRINGE” TEATRO FESTIVALYJE

Gruodžio 6 d. „Beijing Fringe” teatro festivalyje Pekine įvyko unikalus Kinijos ir Lietuvos teatro bendradarbiavimo projektas – Mariaus Ivaškevičiaus pjesės „Kantas” skaitymas, kurį su Pekino „The Black Cat” teatro trupe nuotoliniu būdu režisavo Oskaras Koršunovas. Projektui ruošiasi keturi mėnesiai.

Pjesės autorius M. Ivaškevičius teigia: „Prieš pradėdami repeticijas su Oskaru diskutavome, ar bus ši pjesė suprantama kinų aktoriams, visi vakarietiški dalykai, kompleksai, traumos ir panašiai? Repetuojuant paaiškėjo, kad absoliučiai viskas suprantama, visur radome analogijų su Kinija, o aktoriams pradėjus vaidinti mudu išsižiojome. Tokios improvizacinės žaismės, ironijos, laisvės jiems galėtų pavydėti daugelis vakarietišku trupių. Mūsų pastabas kinai suprastavo iš pusės žodžio ir žaibiškai duodavo

pageidaujamą rezultatą, dar jį padvigubindami nuo savęs. Tai nepakartojama patirtis, kad sėdint „Zoom’o” languose ir esant už tūkstančių kilometrų įmanoma šitaip susikalbėti ir drauge kurti.”

Jam pritaria ir O. Koršunovas. Režisieriaus teigimu, tai buvo reiškinys, kurio gal ir nepavadinsi spektakliu, bet nepavadinsi ir pjesės skaitymu. „Įdomiausia tai, kad čia skaitymas ir vaidybinės improvizacijos buvo sujungtos, neįtikėtina, su pačia Pekino opera. Tiksliau – su scenos judesiu, kuris kinams tiesiog įgimtas ir esantis jų teatro gene. Visai atsitiktinai ištariau žodžius, kurie jiems turėjo magišką reikšmę – pasakiau, kad ne iliustruotų veiksmą, o atliktų abstraktų, formalų judesį, kuris būtų tarsi ENERGETINIS HIEROGLIFAS. Čia ir prasidėjo! Pjesės skaitymas virto šiuolaikinio šokio spektakliu. Apskritai tokio aktorių entuziazmo man dar neteko regėti. Nereikėjo jų raginti, tik priurėti arklius, kurių jų širdies motoruose – tuzinai. Labiausiai

jaudinausi, ar kinai apskritai supras „Kantą”, nes tai absurdo pjesė, minimalaus veiksmo, kur „adeta bandoma įdurti į tą pačią adatą”. Ar pats Imanuelis Kantas, absurdo teatro tradicija ir kiti vakarietiškos kultūros klodai bus atpažįstami kinams? Per pirmąją repeticiją aktorius, vaidinantis Kantą, ne tik pasakė, kad skaitė Kanto „Grynojo proto kritiką”, bet ir trumpai bei tiksliai ją reziūmavo. O kitas aktorius išreiškė nuomonę, kad Ivaškevičiaus Kantas labiau primena Šopenhauerį, nes pirmame veiksmе kalba apie valią, ir jo santykiai su tarnu yra tokie, kokie buvo Šopenhauerio, nustūmusio savo tarną nuo laiptų. Ir dar kinams buvo keista, kad Kantas siūlė užkalti kalėjimo langus, tai jiems pasirodė nehumaniška.”

Šį projektą iniciavo ir koordinavo Lietuvos kultūros atašė Kinijoje Tomas Ivanauskas kartu su Lietuvos kultūros institutu. Pjesę į kinų kalbą vertė Indrė Balčikonytė-Huang ir kinė Yu Xi, vertimo redaktorius Vytis Silius.

LR KM

IN MEMORIAM PROF. IRENAI VEISAITEI

Lietuvos edukologijos universiteto profesorė Irena Veisaitė.
Asmeninio archyvo nuotr.

Š. m. gruodžio 11 d. Lietuva neteko vienos iškiliausių ir šviesiausių asmenybių – literatūrologės, teatrologės, germanistės, ilgametės „Atviros Lietuvos fondo“ tarybos pirmininkės prof. Irenos Veisaitės (1928–2020).

I. Veisaitė pelniusi daug garbingų apdovanojimų: 1995 m. – Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 4-ojo laipsnio ordinas; 2002 m. – Metų tolerancijos žmogaus titulas, kurį suteikia Sugiharos fondas „Diplomatai už gyvybę“ (Vilnius); 2006 m. – Barboros Radvilaitės medalis už ypatingus nuopelnus kultūrai ir švietimui; 2008 m. – Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos garbės ženklas.

2012 m. Goethe’s institutas I. Veisaitę apdovanojo Gėtės medaliu už viso gyvenimo veiklą, kuri buvo varomoji vokiečių ir lietuvių kultūrinių mainų jėga, už kūrybiškumą ir pilietinę drąsą sakyti tai, kas ne visiems patinka. 2015 m. LR Vyriausybės kultūros ir meno premija; 2019 m. Lenkijos Respublikoje, Seinuose įsikūręs Tautų, kultūrų ir menų „Paribio“ fondas skyrė „Paribio Žmogaus“ („Człowiek Pogranicza“) titulą; 2020 m. Vokietijos Federacinės Respublikos ordino „Už nuopelnus“ Didysis kryžius (Großes Bundesverdienstkreuz). Jos gyvenimo istorija aprėpė keturias skirtingas epochas – tarpukarį, pirmosios sovietinės ir nacių okupacijos laiką, sovietmetį, Lietuvos

Nepriklausomybės atkūrimą ir įtvirtinimą.

Šiame numeryje „Dirvos“ skaitytojams primename 2013 m. „Valstiečių laikraščio“ (Lietuva) kartu su Tautos fondu (JAV) paskelbtą mokinių ir studentų rašinių konkursą „Lietuviai – žydų gelbėtojų tauta“. Geriausių trijų rašinių autoriams buvo įteiktos Tautos fondo įsteigtos premijos. Paskatinamąsias premijas įsteigė dr. R. Šomkaitė, dr. N. Bražėnaitė-Paronetto, inžinierius Jurgis Valaitis (visi iš JAV), Kovo 11-osios akto signatarė R. Hofertienė, žurnalistas, buvęs „Valstiečių laikraščio“ redaktorius J. Švoba, pianistė Gražina Ručytė-Landsbergienė, spaustuvės „Morkūnas ir KO“ direktoriaus pavaduotojas Vidmantas Zavadskis, gydytoja Irena Butkuvienė, gydytoja Daina Švėgždaitė, kunigas Kęstutis Žemaitis (JAV, Klyvlandas), Birutė Pocius, Nijolė Sabaitytė-Levinson, Živilė Adams, Aleks Aronson, Lukas Aronson, Ugnė Aronson (pagerbdama tėvus skyrė dvi paskatinamąsias premijas). Su „Dirvos“ skaitytojais dalijamės tuomet Lietuvos edukologijos universiteto Lituanistikos fakulteto III kurso studentės Airos Gurauskaitės rašiniu, pasakojančiu prof. Irenos Veisaitės vaikystės išgyvenimus ir pelniusiu Gražinos Ručytės-Landsbergienės premiją.

„Dirvos“ korespondentė Živilė Gurauskienė, el. p. dirva.press@gmail.com

GYVYBĘ GELBĖJUSI LIETUVĖ TAPO ANTRAJA MOTINA

„Valstiečių laikraštis“ kartu su Tautos fondu (JAV) paskelbė mokinių rašinių konkursą „Lietuviai – žydų gelbėtojų tauta“, pasak prof. Irenos Veisaitės, tai svarbu siekiant ugdyti Lietuvos jaunimo žmogiškumo, empatijos, humanistinius jausmus, gilesnį savo krašto istorijos pažinimą, gebėjimą suprasti vieną didžiausių mūsų tėvynėje įvykusių tragedijų.

Irena Veisaitė (g. 1928 m. sausio 9 d. Kaune) – viena iškiliausių Lietuvos moterų. Profesorė, mokslų daktarė (germanistė), teatrologė pasakoja savo išgyvenimus, kaip jai gyvybę gelbėjo Stefanija Ladigienė, tapusi antrąja jos mama.

Irena Veisaitė nuo 1953 m. iki 1997 m. tuomečiame Vilniaus pedagoginiame institute (dabar – Lietuvos edukologijos universitetas) dėstė Vakarų Europos literatūrą, vokiečių literatūros istoriją, vadovavo Teatro sekcijai. Institute garsėjo pilietine drąsa ir neprisitaikėliškumu. 1990 m. kartu su profesoriumi Česlovu Kudaba įsteigė Atviros Lietuvos fondą.

Profesorė apdovanota Ketvirtojo laipsnio Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordinu, Barboros Radvilaitės medaliu už nuopelnus Vilniaus miesto kultūrai ir švietimui. 2002-aisiais pripažinta Metų tolerancijos žmogumi. Profesorė – aktyvi visuomenininkė, priklausanti ne vienai nevyriausybinių organizacijos valdybai, įvairių tarybų narė. Tai pirmoji Lietuvos pilietė, 2012-aisiais apdovanota Vokietijoje Goethe’s medaliu už nuopelnus lietuvių ir vokiečių kultūrinio bendradarbiavimo srityje.

Profesorė Irena Veisaitė prisimena:

„Esu gimusi Kaune dar pirmosios nepriklausomybės metais. Išgyvenau holokaustą Lietuvoje, netekau visos savo šeimos – motinos, senelių, dėdžių, tetų, draugų. Buvau beveik 2,5 metų įkalinta Kauno gete, likau gyva, nes mane, rizikuodami savo ir šeimos gyvybe, gelbėjo lietuviai. Viena mano gelbėtoja tapo ir antrąja mano motina. Tai p. Stefanija Ladigienė. Jos šeimoje likau ir sovietmečiu iki jos suėmimo bei deportacijos į Sibirą. Labai ją mylėjau, ji buvo man didelis autoritetas. Jos dėka likau normalus žmogus, sugebėjau itin sunkiu, labai žiauriu mūsų istorijos laikotarpiu, kai kasdieną grėšė mirtis, išsaugoti savo tikėjimą gyvenimu ir žmogumi.“

Kaip prof. Irena Veisaitė apsigyveno S. Ladigienės namuose, atsimena ir jos dukros – Marija ir Jonė Ladigaitės. Pasak Marijos, sunku suprasti, kaip pavyko nuslėpti, kad namuose glaudėsi juodoji Irena: pabėgusi iš geto, žydaite tapo vyresne mūsų sesute... Jonė prisimena: „(...) vokiečių okupacijos metais pas mus atsirado

kita Irena – juodoji, iš Kauno geto. Mamytė pasakė, kad tai bus mūsų sesutė. Apie pavojų neužsiminė. O mūsų bute Trakų gatvėje vykdavo slapti ateitininkų susirinkimai, kuriuose dvelkė pasipriešinimo dvasia.“

„Stefanija tuo metu Vilniuje turėjo didelį erdvų butą Trakų gatvėje, ir ten rado prieglobstį jos bendramintė, bendradarbė ateitininkė mokytoja Adelė Dirsytė, mokytojas Česlovas Mačys, o netrukus – ir juodoji Irena – žydų mergaitė iš Kauno geto. Nors I. Veisaitė gyveno pas S. Ladigienę tik porą metų, jai ši moteris visam gyvenimui liko Mamyte, užpildžiusia jos širdies tuštumą netekus artimųjų. Jos rūpesčiu Stefanijai po mirties suteiktas Pasaulio tautų teisuolės vardas.“ (Knygos „Esame“ įžangoje pasakoja Ema Mikulėnaitė.)

Profesorė Irena Veisaitė prisimena:

„Ponia Stefanija Paliulytė-Ladigienė tapo man antrąja motina. Ji išgelbėjo mane nuo mirties ir priėmė į savo šeimą. Buvau atvesta į ponios Ladigienės namus 1944 m. pavasarį. Ji nepažinojo nei mano tėvų, nei manęs. Jai pasakė, kad yra viena jauna žydaite, kuriai reikia prieglobsčio. Būdama bolševikų nužudyto generolo Kazio Ladigos našlė, pati turėdama šešis vaikus, ji nedvejodama priėmė mane. Ji yra pasakiusi, kad Lietuvoje įvyko didžiulė žydų tautos tragedija, ir ji, kaip lietuvė ir tikinti katalikė, norėtų bent kiek atitaisyti, išpirkti tai tau-

Aira Gurauskaitė, Lietuvos edukologijos universiteto Lituanistikos fakulteto III kurso studentė.

tai padarytą skriaudą.

Aš buvau pristatyta kaip naujas šeimos narys, o vaikams – kaip nauja jų sesutė. Per pirmą vakarienę p. Ladigienės namuose po to, kai mane atvedė į jos namus, visiems buvo dalijami skryliai su spirgučiais. Iš karto pastebėjau, kaip ponija Ladigienė man įdėjo į lekšutę truputį daugiau skrylių negu kitiems. Gal ji pajuto, kad buvau labai alkana. Vos neapsiverčiau... Vėliau, guldydama vaikus, ponija Ladigienė paprastai ateidavo prie kiekvieno vaiko lovelės, pabučiuodavo, palaimindavo. Atėjo ji pabučiuoti ir manęs. Ir tada aš pratrūkau: manęs jau seniai niekas nebūčiavo. Man net atrodė, kad manyje yra kažkas atstumiančio, nes jaučiausi nuolat medžiojama, lyg ir visų neapkenčiama, nors niekada negalėjau suprasti, už ką. Dar ir dabar mano ausyse skamba ponios Ladigienės klausimas: „Kodėl tu raudi? Ar kuo nors tave užgavau?“ Aš atsakiau: „Argi jums ne šlykštu pabučiuoti žydę?“ Tada pravirko ir ji. Jos ašaros buvo ypatingos, ne moteriškos silpnybės, o kažkokio giliai suvaldyto širdies skausmo išraiška. Mūsų pokalbis truko iki 4 valandos ryto... Nuo tos nakties ir prasidėjo mūsų draugystė, mano neišpasakyta meilė jai, kuri tęsėsi iki jos mirties ir dabar tebegyvena manyje.“

Aira Gurauskaitė, Lietuvos edukologijos universiteto Lituanistikos fakulteto III kurso studentė, 2013 m.

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

DIRVA

LA RAIŠKIOŠIŲ IR RAŠYTOJŲ
LIEUVOS GURBŲ KAVARAIJA

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASĖ - \$78,
ORO PAŠTU | UŽSIENI
METAMS - \$130.00**

MIELAGĖNUOSE PAMINĖTOS SALOMĖJOS NARKELIŪNAITĖS 100-OSIOS GIMIMO METINĖS

Jungtinių Amerikos Valstijų lietuvių visuomenės veikėjos ir lietuviybės puoselėtojos, žurnalistės, vertėjos Salomėjos Narkeliūnaitės 100-osios gimimo ir 20-osios mirties metinės paminėtos jos tėviškėje Mielagėnuose (Ignalinos raj.). Mielagėnų šv. Krikštytojo bažnyčioje Salomėja buvo minima maldoje šv. Mišių metu birželio 28-ąją (tą sekmadienį Mielagėnų šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje buvo švenčiami šv. Jono atleidai) ir lapkričio 1-ąją, Visų Šventųjų dieną, kartu su kitais garbiais šio krašto žmonėmis – pulkininku Mykolu Kalmantu, žūstančiųjų gelbėtojai Juozapu Stakausku ir Jonu Žemaičiu, „Ryto“ draugijos mokytoju Jonu Varnu. Spalio 1 dieną Mielagėnų bibliotekoje buvo parengtas nuotraukų ir straipsnių aplankas bei virtuali paroda, atspindinti tik mažą dalelę nelengvo, bet įdomaus ir spalvingo Salomėjos Narkeliūnaitės gyvenimo. Rengiant šią parodą prisidėjo žurnalistas, istorijos tyrinėtojas Vilius Kavaliauskas. Jo atsiųstose nuotraukose – Salomėja Narkeliūnaitė su Vasario 16-osios akto signataru Petru Klimu 1965 metais Kaune, 1985 m. – su „Vienybės“ savaitraščio redaktoriumi Jonu Valaičiu ir Nele Bukniene bei viešnagės Vilniuje metu su V. Kavaliausko šeima. Parodos lankytojai turėjo galimybę perskaityti laikraštyje „Dirva“ (1962 m.) publikuotą Bronio Railos straipsnį apie tuometinę „Vienybės“ redaktorių S. Narkeliūnaitę, kuriame B. Raila kritikuoja Salomėją dėl jos išvaizdos.

Retus S. Narkeliūnaitės apsilankymus tėviškėje mena spalvotos fotografijos jos giminių, kaimynų albumuose. Kokybiška spalvota fotografija tuometiniame jos gimtajame kaime buvo retenybė. Rasta išlikusi

Mielagėnų vidurinės mokyklos bendruomenės nuotrauka, S. Narkeliūnaitės daryta 1965 m. Su Mielagėnų mokyklai beveik tris dešimtmečius vadovavusio Alfonso Vepšto šeima Salomėja palaikė, kiek tai buvo įmanoma, artimus santykius, o 2002 m. birželį, kai Salomėjos Narkeliūnaitės palaikai buvo atvežti į Amžinojo poilsio vietą Mielagėnų kapinėse, rajono laikraštyje pasirodė šiltas, informatyvus Mielagėnų mokyklos direktoriaus A. Vepšto pasakojimas apie įdvių susitikimus. Laikraštį su šiuo straipsniu išsaugojo Mielagėnų klebonas Marijonas Savickas, taip pat bendravęs su S. Narkeliūnaite jos viešnagių Lietuvoje metu.

Parodą rengti padėjo ir žurnalistas Domas Šniukas. Parodos metu lankytojai galėjo perskaityti ištrauką iš D. Šniuko knygos „Žurnalistikos lankose. Gairės. Datos. Veidai“. Tai interviu su Salomėja Narkeliūnaite – „Žurnalistika – didysis mano gyvenimo nuotykis“. Jame minimas S. Narkeliūnaitės 1962 m. išleistas „Vienybės“ priedas, kuriame ji aprašė savo įspūdžius iš apsilankymo gimtinėje po septyniolikos metų. Dabar tie prisiminimai būtų įdomūs, deja, nežinoma, kur jie yra.

Salomėja Narkeliūnaitė – žurnalistė, vertėja, Jungtinių Amerikos Valstijų lietuvių visuomenės veikėja ir lietuviybės puoselėtoja, gimė 1920 spalio 7 d. Salamiankos kaime, tuometiniame Mielagėnų valsčiuje. Baigusi Mielagėnų pradžios mokyklą ji įstojo į Švenčionių lietuvių gimnaziją, o nuo 1937 m., lenkų okupacinei valdžiai uždarius Švenčionių gimnaziją, mokslus tęsė Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijoje. 1940–1943 m. Vilniaus universitete studijavo lietuvių kalbą ir literatūrą. Nuo 1939 m. Salomėja Narkeliūnaitė dirbo žurnalis-

A.† A.

Algirdas Rutkauskas

Algirdas Rutkauskas mirė 2020 metų gruodžio 9-osios ankstų rytą, ramiai savo namuose artimųjų globoje palydėtas į Paskutiniąją kelionę.

Algirdas gimė Kaune 1956 m. rugpjūčio 3 d. Algirdo ir Valerijos Spiridonovų - Lašų šeimoje. Mokėsi Kauno II vidurinėje ir Saulės mokykloje, vėliau įstojo į Medžio apdirbimo technikumą. Dirbo Kauno M. K. Čiurlionio muziejuje Parodų skyriuje darbininku, vėliau restoratoriumi.

1978 m. sukūrė šeimą su Violeta Rutkauskiene, sulaukė ir užaugino dukrą Ievą ir sūnų Vytautą. 1989 m. atvyko į Ameriką.

Nuo pat pradžių dirbo įvairiose kompanijose sunkius darbus, nuo 1990 m. pradėjo dirbti Apartamentų kompleksų prižiūrėtoju ir dirbo juo iki pat ligos. Netekome puikaus, jautraus ir šilto šeimos žmogaus, atsidavusio tėvo, mylinčio vyro. Mums niekas neatstos ir nepakeis jo šilumos, jo globos ir rūpesčio. Liūdime kartu visi - Violeta Ieva, Vytautas, sesuo Jolanta Nagienė, sūnėnai Norbertas ir Arnoldas su šeimomis, giminės ir artimieji čia, JAV, ir Lietuvoje.

Laidotuvės bus privačios, apie atsisveikinimą ir šv. Mišias Algirdo atminimui pranešime vėliau atskirai.

„Dirvos“ redakcija reiškia nuoširdžių užuojautą mūsų laikraščio bendradarbei Violetai Rutkauskienei mirus mylimam vyrui, šeimai atsidavusiam šiltam ir rūpestingam tėvui.

„Dirva“

tinį darbą. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, 1949 m. išvyko į JAV. 1949–1950 m. buvo laikraščio „Vienybė“ bendradarbė, kurį laiką – ir redaktorė. Nuo 1951 m. laikraščiu „Draugas“, „Darbininkas“, „Vienybė“ korespondentė,

akredituota prie Jungtinių Tautų. Bendradarbiavo laikraščiuose „Tėviškės žiburiai“ (Kanada), „Argentinijos lietuvių balsas“ (Argentina). Buvo žinoma kaip Lietuvių žurnalistų sąjungos centro valdybos sekretorė, pirmininko pavaduotoja, Pabaltijo moterų tarybos narė ir sekretorė. Kolumbijos universitete studijavo žurnalistiką ir slavistiką, 1961 m. įgijo magistro laipsnį.

Leidžiant Šventąjį Raštą Salomėja Narkeliūnaitė tikslino Senojo Testamento vertimo kalbą, skaitė korektūrą. Ji buvo žinoma kaip fotoreporterė, minima JAV ir pasaulio moterų žinyuose. Mirė 2000 m. Niujorke. Palaidota šeimos kape Mielagėnuose.

Rima Misiūnienė, Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Mielagėnų filialo vyresnioji bibliotekininkė

Spaudai parengė „Dirvos“ korespondentė Živilė Gurauskienė, el. p. dirva.press@gmail.com

„DIRVAI“ AUKOJO:

D.Januta, Oakland, CA.....	2000
S.Matas, Indepence, OH	500
D.Jakas, Blue Bell, PA.....	100
R.Sadauskas, Yorktown, VA.....	100
G.Taoras, Westlake, OH	70
S.Lee, Seminole, FL.....	50
G.Stankunas, Cos Cob, CT.....	50
J.Cernius, Glendale, CA.....	45
R.Valaitis, Wickliffe, OH.....	45
S.Juodvalkis, Euclid, OH	25
V.Meiliene, Tinley Pk., IL	20
R.Zorska, University Hrs., OH	20

**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

MARTYNO MAŽVYDO BIBLIOTEKOS DIREKTORIUS IŠRINKTAS VIENOS UNESCO TARYBOS NARIU

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos generalinis direktorius **Renaldas Gudauskas** išrinktas Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO) Filosofijos ir humanitarinių mokslų tarptautinės tarybos (CIPSH) vykdomojo komiteto nariu naujai trejų metų kadencijai.

Pasak M. Mažvydo bibliotekos, R. Gudauskas į vykdomąjį komitetą buvo išrinktas antradienį, o trečiadienį jau dalyvavo pirmajame vykdomojo komiteto posėdyje, kuriame atstovavo atminties institucijoms.

CIPSH yra nevyriausybinė organizacija, 1949 metais įkurta UNESCO iniciatyva. Ji vienija tarptautines mokslininkų sąjungas, federacijas ir asociacijas, atstovaujančias filosofijos, humanitarinių mokslų ir susijusių disciplinų srityse.

CIPSH yra pasirašiusi specialų bendradarbiavimo susitarimą su UNESCO ir veikia kaip patariamoji humanitarinių mokslų taryba, dalyvauja bendradarbiavimo projektuose.

Taryba taip pat koordinuoja tarptautinius mokslinius tyrimus ir darbus, skatina mokslininkų keitimąsi žiniomis ir tarptautinį mokslininkų mobilumą.

LRT

Salomėja Narkeliūnaitė su Petru Klimu Kaune, 1965 m.

LIETUVOS GIMNASTAS
ROBERTAS TVOROGALAS
TURKIJOJE
TAPO EUROPOS ČEMPIONU

Turkijoje vykstantis Europos sportinės gimnastikos čempionatas sėkmingai susiklostė Lietuvos atstovui Robertui Tvorogalui, kuris tapo Europos čempionu.

Lietuvos olimpinė viltis gimnastas Robertas Tvorogalas pirmą kartą tapo Europos čempionato nugalėtoju, laimėjęs pratimų ant skersinio rungį. Jis dar iškovojo bronzą ant lygiagrečių.

Jam pergalei pakako 14,800 balo. Antrą vietą užėmė kroatas Tinas Šrbičius, trečią – Aleksandras Miakininas iš Rusijos.

Tai buvo pirmieji 26-erių sportininko karjeros medaliai tokio rango varžybose. Pernai jis triumfavo Europos žaidynėse, o 2016 metų žaidynėse

Rio de Žaneire užėmė vos 42-ą vietą.

Tai pasiekti padėjo 20 metų sunkaus darbo ir sunkių treniruočių. Nuo 2016-ųjų jį treniruoja Jevgenijus Izmodenovas.

Nors dėl koronaviruso pandemijos į čempionatą Turkijoje susirinko ne visi sportininkai, lietuvis tikino varžęsis su daug stiprių varžovų, ir pripažino nesitikėjęs, kad pavyks įveikti pasaulio vicečempioną kroatą Timą Šrbičių, kuris ir čia užėmė antrąją vietą.

Europos pirmenybėse Turkijoje puikiai pasirodė ir kitas lietuvis – Gytis Chasažyrovas. Jis tapo čempionu ir sidabro medalio laimėtoju jaunimo amžiaus grupėje.

Auksą lietuviui pelnė

Gimnastas Robertas Tvorogalas.

LTOK nuotr.

laisvieji pratimai, o pratimai ant arklio – sidabrą. Šis tapo Europos jaunimo čempionu laisvųjų pratimų rungtyje, o antrą vietą laimėjo pratimuose ant arklio.

LRT.lt primena, kad pionu bei jau turi kelialapį į 2019-aisiais R. Tvorogalas kitų metų Tokijo olimpinės tapo Europos žaidynių čempionas. **LRT**

RUSIJA IŠMESTA IŠ DVEJŲ ARTIMIAUSIŲ OLIMPINIŲ ŽAIDYNIŲ

Rusijos dopingo skandalas.

AP

Tarptautinis sporto arbitražo teismas (CAS) gruodžio 17 d., ketvirtadienį padėjo tašką vienoje skandalingiausių istorijose sporto bylų. Būtent ketvirtadienį buvo paskelbtas sprendimas Rusijos dopingo byloje ir nuspręsta, kad Rusija pažeidė taisykles ir artimiausiu metu rusų atletai negalės varžytis didžiausiuose sporto turnyruose po savo šalies vėliava.

CAS pranešime teigiama, kad sprendimas įsigalioja jo priėmimo dieną (gruodžio 17-ąją) ir galioja dvejus metus, tai yra iki 2022-ųjų gruodžio 16-osios.

LRT.lt primena, kad prieš kiek daugiau nei metus, 2019-ųjų gruodžio 9-ąją, tarptautinė antidopingo agentūra (WADA) skyrė Rusijai itin griežtą sankciją už sukčiavimą su dopingo mėginiais ir teigiamų atvejų slėpimą.

Gruodžio 17 d. priimtas sprendimas reiškia, kad Rusijos sportininkai negali dalyvauti į kitus metus nukeltose olimpinėse žaidynėse, 2022 m. žiemos žaidynėse Pekine, o futbolo rinktinė negalės žaisti 2022 m. pasaulio futbolo čempionate Katare.

Prie to paties Rusija visą draudimo laikotarpį negalės organizuoti jokių tarptautinių sporto renginių. Be to, per šį laikotarpį rusai negalės net pretenduoti ar teikti paraiškų kokioms nors tarptautinėms varžyboms, net jei jos vyktų jau pasibaigus šiai diskvalifikacijai.

Buvęs Rusijos ministras pirmininkas šias sankcijas yra pavadinęs „chroniška antirusiška isterija“. Rusai WADA sprendimą apskundė CAS.

Tiesa, net ir visiško uždraudimo atveju, tai nereiškia, kad olimpinėse žaidynėse nebus rusų. Draudimas varžytis žaidynėse būtų pritaikytas Rusijos vėliavos, Rusijos pavadinimo ir jokių šalies spalvų bei simbolių. Atskiri sportininkai, įrodę WADA, kad yra švarūs, išimties tvarka žaidynėse dalyvauti galėtų.

Įmanomas net toks variantas, kad 2022 m. futbolo pirmenybėse, įveikusi atranką, dalyvaus Rusijos rinktinė be Rusijos vardo – tai būtų pirmas toks kartas pasaulio čempiona-

tų istorijoje.

2016 m. prasižvelgęs Rusijos dopingo skandalui Rio de Žaneiro žaidynėse negalėjo dalyvauti Rusijos lengvaatlečiai ir sunkiaatlečiai. Tarptautinis olimpinis komitetas (IOC) leido tarptautinėms federacijoms pačioms nuspręsti, ar šalinti rusus iš žaidynių.

Šalies lengvaatlečiai iki pat dabar visose tarptautinėse varžybose dalyvauja be savo vėliavos, jiems nugalėjus negrojamas himnas. Bene žymiausia šalies lengvaatletė, šuolininkė į aukštį Marija Lasickienė, kaip nepriklausoma atletė laimėjo 2017 ir 2019 pasaulio bei 2018 m. Europos čempionatus.

Rusijos vėliavos ir simbolių visiškai nebuvo Pjongčango žiemos žaidynėse 2018 m., nes IOC galiausiai pritaikė visišką diskvalifikaciją. Vis dėlto pagal paliktą išlygą įrodyti savo švarumą Pjongčange galiausiai varžėsi net 168 rusai.

2019 m. Rusijos antidopingo agentūra (RUSADA) galiausiai įsileido WADA specialistus į savo laboratoriją Maskvoje. Vis dėlto ten buvo rasta neatitiktimų, nustatyta, kad Rusijos antidopingo specialistai sukeitinėjo ir slėpė teigiamus testus.

LRT

JAKUBS AND SON
Laidojimo Įstaiga

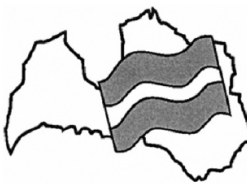
William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Stephen Waite

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, OH 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, OH 44095
Telefonas (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina, teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Now serving Lithuanians, including former Taupa Members!

Latvian Cleveland
Credit Union

1385 Andrews Avenue
Lakewood, Ohio 44107
216-228-1996 or 800-577-1996
latvian@ameritech.net

Hours: Mon, Wed, Fri 9:00AM-3PM
Tue 9:00AM-5:30PM
Sun 9:30-10:30AM, 1st and 3rd Sundays each month, except Federal Reserve holiday weekends

View our Website and Facebook page for a list of our services:
www.latvianclevelandcu.org
www.facebook.com/latvianclevelandcu

1YR - 0.75 %APY*
2YR - 1.00 %APY*

*APY - ANNUAL PERCENTAGE YIELD

MOBILE BANKING | INTERNATIONAL WIRES
CREDIT/DEBIT CARDS | SAVINGS | CHECKING

310.828.7095 | info@clcu.org
www.clcu.org

